

olevan ilmoituksen ja uskon keskeinen todellisuus, tunnemme, että erityisesti näinä vuotta 2000 edeltävinä vuosina on tarpeen korostaa Kristuksen äidin ainutlaatua läsnäoloa historiassa.

4. Tähän meitä valmistaa Vatikaanin II kirkolliskokous, joka esitti opetuksessaan Jumalanäidin Kristuksen ja kirkon salaisuudessa. Jos on totta, että ”ihmisen salaisuus ei tule todella selvästi näkyviin muutoin kuin lihaksi tulleen Sanan salaisuuden kautta”, kuten kirkolliskokous julistaa,⁸ tätä periaatetta on erityisellä tavalla sovellettava siihen poikkeukselliseen ”ihmissuvun tyttäreeseen”, epätavalliseen naiseen, josta tuli Kristuksen äiti. Vain Kristuksen salaisuudessa käy selvästi ilmi Marian salaisuus. Näin kirkko on pyrkinyt tulkitsemaan sitä alusta saakka: inkarnaation salaisuus on sallinut kirkon tutkia ja selventää yhä paremmin lihaksi tulleen Sanan äidin salaisuutta. Tässä syventämisessä ratkaisevan tärkeä oli Efeson kirkolliskokous (v. 431), jossa, kristittyjen suureksi iloksi, totuus Marian Jumalanäitiydestä vahvistettiin juhlallisesti kirkon uskon totuutena. Maria on Jumalanäiti (= Theotókos), koska Pyhän Hengen kautta hänen neitseellisestä kohdustaan sikisi ja syntyi maailmaan Jeesus Kristus, Jumalan Poika, joka on samaa olemusta kuin Isä.⁹ ”Jumalan poika... syntymällä Neitsyt Mariasta tuli todella yhdeksi meistä”;¹⁰ hän tuli ihmiseksi. Siten Kristuksen salaisuuden kautta kirkon uskon horisontissa säteilee täyteydessään hänen äitinsä salaisuus. Marian Jumalanäitiyden dogmi oli Efeson kirkolliskokoukselle ja on kirkolle kuin inkarnaation dogmin sinetti, inkarnaation,

8 Vrt. Vatikaanin II kirkolliskokous, pastoraalikonstituutio *Gaudium et spes*, 22.

9 Efeson kirkolliskokous: *Conciliorum Oecumenicorum Decreta*, Bologna 19753, 41-44; 59-61 (DS 250-264); vrt. Khalkedonin kirkolliskokous: s. 84-87 (DS 500-505).

10 *Gaudium et spes*, 22.

jossa Sana todella omaksui ihmisluonnon persoonansa ykseyteen niin, ettei tuo ihmisluonto lakannut olemasta.

5. Esittämällä Marian Kristuksen salaisuudessa Vatikaanin II kirkolliskokous löytää myös tien ymmärtää syvemmin kirkon salaisuutta. Kristuksen äitinä Maria on erityisellä tavalla yhdistynyt kirkkoon, ”jonka Herra perusti ruumiikseen”.¹¹ Kirkolliskokouksen teksti liittää merkittävällä tavalla tämän totuuden kirkosta Kristuksen ruumiina (Paavalin kirjeiden opetuksen mukaan) siihen totuuteen, että Jumalan Poika syntyi Pyhän Hengen kautta Neitsyt Mariasta. Inkarnaation todellisuus tavallaan jatkuu kirkon, Kristuksen ruumiin, salaisuudessa. Eikä inkarnaation todellisuutta voi ajatella viittaamatta Mariaan, lihaksi tulleen Sanan äitiin.

Tässä mietiskelyssäni viittaa kuitenkin ennen kaikkea ”uskon vaellukseen”, jolla ”autuas Neitsyt edistyí” vaalien uskollisesti yhteyttä Kristukseen.¹² Tällä tavalla se kahtalainen side, joka yhdistää Jumalanäidin Kristukseen ja kirkkoon, saa historiallisen merkityksen. Ei ole kyse vain Neitsytäidin elämänhistoriasta, hänen henkilökohtaisesta uskon vaelluksesta ja ”hyvästä osasta”, joka hänellä on pelastuksen salaisuudessa. On kyse myös koko Jumalan kansan historiasta, kaikkien niiden, jotka osallistuvat samaan uskon pyhiinvaellukseen.

Tämän kirkolliskokous ilmaisee todetessaan toisessa kohdassa, että Maria on ”käynyt edellä” ja hänestä on tullut ”kirkon perikuva... uskossa, rakkaudessa ja täydellisessä yhdistymi-

---

11 *Lumen gentium*, 52.

12 Vrt. *Lumen gentium*, 58.

sessä Kristukseen”.¹³ Tämä ”edellä käyminen” perikuvana tai mallina viittaa kirkon sisimpään salaisuuteen. Kirkko täyttää pelastavaa lähetystehtäväänsä yhdistämällä Marian lailla it-sessään äidin ja neitsyen ominaisuudet. Kirkko on neitsyt, joka ”varjelee Yljälleen lupaamansa uskon koskemattomana ja puhtaana” ja ”on tullut äidiksi”, koska ”synnyttää Pyhän Hengen hedelmöittämiä ja Jumalasta syntyneitä lapsia uu-teen ja kuolemattomaan elämään”.¹⁴

6. Tämä kaikki toteutuu suurena historiallisena prosessina, ”vaelluksena”. Uskon pyhiinvaellus viittaa sisäiseen histo-riaan, sielujen historiaan. Mutta se on myös ihmisten histo-riaa, jotka täällä maan päällä ovat väliaikaisuuden alaisia, historialliseen ulottuvuuteen kuuluvia. Seuraavissa mietteis-sä haluamme keskittyä ennen kaikkea nykyvaiheeseen, joka itsessään ei vielä ole historiaa mutta jatkuvasti muovaa sitä, myös pelastushistorian merkityksessä. Tässä avautuu avara näköala, jossa autuas Neitsyt Maria jatkuvasti ”edeltää” Ju-malan kansaa. Hänen poikkeuksellinen uskon pyhiinvaelluk-sensa on jatkuva viitekohta kirkolle, yksilöille ja yhteisöille, kansoille ja kansakunnille ja tietystä mielessä koko ihmiskun-nalle. Sen sädetä on todellakin vaikea käsittää ja mitata.

Kirkolliskokous korostaa, että Jumalanäiti on jo kirkon es-katologinen täyttymys: ”Kirkko on autuaassa Neitsyessä jo saavuttanut täydellisyytensä; siitä syystä se esiintyy ilman tahraa tai ryppyä (vrt. Ef. 5:27).” Samalla ”uskovat yhä pon-nistelevat voittaakseen synnin ja kasvaakseen pyhyudessa. Sen vuoksi he kohottavat katseensa Mariaan, joka koko va-

---

13 *Lumen gentium*, 63; vrt. pyhä Ambrosius, *Expos. Evang. sec. Lucam*, II, 7; CSEL 32/4, 45; *De Institutione Virginis*, XIV, 88-89: PL 16, 541.

14 Vrt. *Lumen gentium*, 64.

littujen yhteisön edessä säteilee hyveitten esimerkkinä”.¹⁵ Uskon pyhiinvaellus ei enää kuulu Jumalan Pojan synnyttäjälle: korotettuna Poikansa rinnalla kunniaan taivaassa Maria on jo ylittänyt uskon ja ”kasvoista kasvoihin näkemisen” (1. Kor. 13:12) välisen kynnyksen. Samalla Maria ei kuitenkaan lakkaa tässä eskatologisessa täyttymyksessä olemasta ”meren tähti” (*Maris Stella*)¹⁶ kaikille niille, jotka vielä kulkevat uskon vaellusta. He nostavat maallisessa elämässään silmänsä häntä kohti, koska hän ”synnytti Pojan, jonka Jumala asetti esikoiseksi monien veljien joukkoon (Room. 8:29)”¹⁷ ja koska hän ”äidillisellä rakkaudella myötävaikuttaa” näiden veljien ja sisarten ”syntymiseen ja kasvattamiseen”.¹⁸

---

15 *Lumen gentium*, 65.

16 ”Ota pois tämä kirkas auringontähti, joka valaisee maailmaa: minne menee päivä? Ota pois Maria, tämä meren tähti, suuren ja valtavan meren: mitä jää jäljelle paitsi laaja sumu ja kuoleman varjo ja synkkä pimeys?": pyhä Bernhard, *In Nativitate B. Mariae Sermo - De aquaeductu*, 6: S. Bernardi Opera, V, 1968, 279; vrt. *In laudibus Virginis Matris Homilia* II, 17: ed. cit., IV, 1966, 34 s.

17 *Lumen gentium*, 63.

18 *Lumen gentium*, 63.

ENSIMMÄINEN OSA

MARIA KRISTUKSEN SALAISUUDESSA

1. Täynnä armoa

7. "Ylistetty olkoon meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen Jumala ja Isä! Hän on siunannut meitä kaikella Hengen siunauksella, taivaallisilla aarteilla Kristuksessa" (Ef. 1:3). Nämä Efesolaiskirjeen sanat paljastavat Isän Jumalan ikuisen suunnitelman, hänen suunnitelmansa pelastaa ihmiset Kristuksessa. Se on yleismaailmallinen suunnitelma, joka koskee kaikkia Jumalan kuvaksi ja kaltaisuuteen luotuja ihmisiä (1. Moos. 1:26). Niin kuin kaikki sisältyvät Jumalan luomistyön "alkuun", kaikki sisältyvät myös ikuisesti jumalalliseen pelastussuunnitelmaan, joka ilmoitetaan täysin "aikojen täytyessä", Kristuksen tullessa. Efesolaiskirje jatkaa, että Jumala, joka on Herramme Jeesuksen Kristuksen Isä, "on valinnut meidät Kristuksessa olemaan edessään pyhiä ja nuhteettomia rakkaudessa. Hän näki hyväksi jo edeltä määrätä mei-

dät yhteyteensä, omiksi lapsikseen, Jeesuksen Kristuksen tähden. Ylistetty olkoon hänen armonsa kirkkaus, kun hän antoi meille rakkaan Poikansa! Kristuksen veressä meillä on lunastus, rikkomustemme anteeksianto, hänen armonsa rikkauden mukaan" (vrt. Ef. 1:4-8).

Jumalan pelastussuunnitelma, joka ilmoitettiin täysin Kristuksen tullessa, on ikuinen. Efesolaiskirjeen ja muiden Paavalin kirjeiden opetuksen mukaan se on myös ikuisesti sidoksissa Kristukseen. Se käsittää kaikki ihmiset, mutta siinä on varattu ainutlaatuinen sija naiselle, Kristuksen äidille, Kristuksen, jolle Isä uskoi pelastuksen työn.¹⁹ Kuten Vatikaanin II kirkolliskokous kirjoittaa, "näemme hänen jo profeetallisesti hämmöttävän syntiinlankeemuksen jälkeen esivanhemmillemme annetussa lupauksessa" Ensimmäisen Mooseksen kirjan mukaan (1. Moos. 3:15); "samoin hän on se neitsyt, joka tulee raskaaksi ja synnyttää pojan, jonka nimeksi tulee Immanuel" Jesajan sanojen mukaan (Jes. 7:14).²⁰ Tällä tavoin Vanha testamentti valmistelelee sitä "ajan täyttymystä", jossa Jumala "lähetti Poikansa, naisesta syntyneen... jotta me pääsisimme lapsen asemaan". Jumalan Pojan tulosta maailmaan kerrotaan Luukkaan ja Matteuksen evankeliumien ensimmäisissä luvuissa.

8. Maria johdatetaan lopullisesti Kristuksen salaisuuteen tämän tapahtuman kautta: enkelin ilmoitus. Se tapahtuu Nasa-retissa, tietyissä konkreettisissa Israelin historian olosuhteis-

19 Marian predestinaatiosta vrt. Johannes Damaskolainen, *Hom. in Nativitatem*, 7; 10: S. Ch. 80, 65; 75; *Hom. in Dormitionem* I, 5: S. Ch. 80, 85: "Hän, valittu vanhoista sukupolvista lähtien Isän Jumalan hyvässä tahdossaan ennaltamääräämänä, Isän joka sinut (Jumalan Sanan) synnytti ajan ulkopuolella itsestään lähtemättä ja muuttumatta, hän, Maria, sinut synnytti, lihassaan ravitsi, viimeisinä aikoina..."

20 *Lumen gentium*, 55.

sa, kansan, joka ensimmäisenä vastaanotti Jumalan lupaukset. Jumalallinen sanansaattaja sanoo Neitsyelle: ”Ole tervehditety, Maria, sinä armon saanut! Herra kanssasi!” (Luuk. 1:28). ”Nämä sanat saivat Marian hämmennyksiin, ja hän ihmetteli, mitä sellainen tervehdys mahtoi merkitä” (Luuk. 1:29): mitä nuo epätavalliset sanat ja erityisesti ilmaisu ”armon saanut” (oik. armoitettu/ täynnä armoa, *kekharitoméne*) merkitsivät.²¹ Jos tahdomme yhdessä Marian kanssa mietiskellä näitä sanoja ja erityisesti ilmaisua ”armoitettu”, merkittävä yhtymäkohta löytyy edellä lainatusta Efesolaiskirjeen kohdasta. Kun taivaallisen sanansaattajan ilmoituksen jälkeen Nasaretin Neitsyttä kutsutaan myös ”naisista siunatuimmaksi” (Luuk. 1:42), tämän selittää taivaallinen siunaus, jolla Isä Jumala on täyttänyt meidät Kristuksessa. Se on hengellinen siunaus, joka viittaa kaikkiin ihmisiin ja johon kuuluu täyteys ja universaalisuus (”kaikella siunauksella”). Se kumpuaa rakkaudesta, joka Pyhässä Hengessä yhdistää Isän ja samaa olemusta olevan Pojan. Samalla se on siunaus, joka Jeesuksen Kristuksen työn kautta vuodatettiin ihmisten historiaan loppuun saakka: kaikkien ihmisten ylle. Tämä siunaus viittaa kuitenkin Mariaan erityisessä ja poikkeuksellisessa määrin: Elisabet tervehti häntä ”naisista siunatuimpana”.

21 Tätä ilmaisua on tulkittu laajasti ja monella tavalla patristisessä traditiossa: vrt. Origenes, *In Lucam homiliae*, VI, 7: S. Ch. 87, 148; Gabalan Severianus, *In mundi creationem*, Oratio VI, 10: PG 56, 497 s.; pyhä Johannes Khrysostomos, (pseudo), *In Annuntiationem Deiparae et contro Arium impium*: PG 62, 765 s.; Basileios Seleukialainen, *Oratio 39*, *In Sanctissimae Deiparae Annuntiationem*, 5: PG 85, 441-446; Antipatros Bostralainen, *Hom. II*, *In Sanctissimae Deiparae Annuntiationem*, 3-11: PG 85, 1777-1783; pyhä Sofronius Jerusalemlainen, *Oratio II*, *In Sanctissimae Deiparae Annuntiationem*, 17-19: PG 87/3, 3235-3240; pyhä Johannes Damaskolainen, *Hom. in Dormitionem*, I, 7: S. Ch. 80, 96-101; pyhä Hieronymus, *Epistola 65.9*: PL 22, 628; pyhä Ambrosius, *Expos. Evang. sec. Lucam*, II, 9: CSEL 32/4, 45 s.; pyhä Augustinus, *Sermo 291*, 4-6: PL 38, 1318 s.; *Enchiridion*, 36, 11: PL 40, 250; pyhä Petrus Khrysologus, *Sermo 142*: PL 52, 579 s.; *Sermo 143*: PL 52, 583; pyhä Fulgentius Ruspelainen, *Epistola 17*, VI, 12: PL 65, 458; pyhä Bernhard, *In laudibus Virginis Matris*, *Homilia III*, 2-3: S. *Bernardi Opera*, IV, 1966, 36-38.

Tuon kaksinkertaisen tervehdyksen syy on se, että tämän "Siionin tyttären" sielussa tietyissä mielessä ilmeni kaikki se "armon kirkkaus", jonka Isä antoi meille rakkaassa Pojassaan. Enkeli tervehti Mariaa "armoitettuna", ikään kuin se olisi hänen nimensä. Enkeli ei kutsu häntä maallisella nimellä Mirjam eli Maria, vaan uudella nimellä: "armoitettu". Mitä tuo nimi tarkoittaa? Miksi arkkienkeli kutsuu Nasaretin Neitsyttänäin?

Raamatun kielenkäytössä "armo" merkitsee erityistä lahjaa, jonka lähde Uuden testamentin mukaan on Jumalan itsensä kolminaisessa elämässä, Jumalan, joka on rakkaus (1. Joh. 4:8). Tämän rakkauden hedelmää on valinta, josta Efesolaiskirje puhuu. Jumalan osalta tämä valinta on ikuinen tahto pelastaa ihmiset antaen heille osallisuuden hänen omaan elämäänsä (2. Piet. 1:4) Kristuksessa: pelastus osallisuutena ylikuonnolliseen elämään. Tämän ikuisen lahjan – tämän armon, että Jumala valitsi ihmisen – vaikutus on kuin pyhyiden siemen, kuin lähde, joka kumpuaa sielussa lahjana Jumalalta, joka armon kautta elävöittää ja pyhittää valitut. Tällä tavoin täyttyy, toteutuu ihmisten siunaaminen "kaikella hengen siunauksella", Jumalan omiksi lapsiksi tuleminen Kristuksessa, joka on ikuisesti Isän "rakas Poika".

Kun luemme, että sanansaattaja puhuttelee Mariaa "armoitettuna", evankeliumin konteksti, jossa yhtyvät vanhat ilmoitukset ja lupaukset, antaa meidän ymmärtää, että tässä on kyse ainutlaatuisesta siunauksesta kaikkien "Kristuksessa saatujen hengellisten siunausten" joukossa. Kristuksen salaisuudessa Maria on läsnä jo "ennen maailman luomista" hänenä, jonka Isä valitsi Poikansa äidiksi inkarnaatiossa. Ja yhdessä Isän kanssa hänet valitsi Poika, uskoen hänet ikuisesti pyhyiden

Hengelle. Maria on aivan erityisellä ja poikkeuksellisella tavalla liittynyt Kristukseen, ja samoin hän on ikuisesti rakastettu tässä "rakkaassa Pojassa", Pojassa, joka on samaa olemusta kuin Isä ja johon keskittyy kaikki "armon kirkkaus". Samalla Maria on ja pysyy täysin avoimena "ylhäältä tulevalle lahjalte" (Jaak. 1:17). Kuten kirkolliskokous opettaa, Maria "loistaa niiden Herran nöyrien ja köyhien keskellä, jotka luottamuksella odottavat häneltä pelastusta ja myös saavat sen".²²

9. Jos tervehdys ja nimitys "armoitettu" sanovat kaiken tämän, enkelin ilmoituksen kontekstissa ne viittaavat ennen kaikkea Marian valintaan Jumalan Pojan äidiksi. Mutta samalla armon täyteys viittaa koko siihen ylikuunnolliseen ylenpalttiseen lahjaan, jonka Maria on saanut, koska hänet on valittu ja määrätty olemaan Kristuksen äiti. Vaikka tämä valinta on perustavanlaatuinen Jumalan ihmiskuntaa koskevan pelastussuunnitelman toteutumisen kannalta ja vaikka ikuinen valinta Kristuksessa ja määrä tulla lapseksi otettujen arvokkuuteen koskee kaikkia ihmisiä, Marian valinta on silti täysin poikkeuksellinen ja ainutlaatuinen. Siitä johtuu myös Marian erityinen ja ainutlaatuinen asema Kristuksen salaisuudessa.

Jumalallinen sanansaattaja sanoo hänelle: "Älä pelkää, Maria, sillä sinä olet saanut armon Jumalan edessä. Sinä tulet raskaaksi ja synnytät pojan, ja sinä annat hänelle nimeksi Jeesus. Hän on oleva suuri, häntä kutsutaan Korkeimman Pojaksi" (Luuk. 1:30-32). Ja kun Neitsyt kysyy tuon erikoisen tervehdyksen hämmentämänä: "Miten se on mahdollista? Minähän olen koskematon" (Luuk. 1:34), hän saa enkeliltä vahvistuksen ja selityksen edellisille sanoille. Gabriel sanoo hänelle: "Pyhä Henki tulee sinun yllesi, Korkeimman voi-

²² *Lumen gentium*, 55.

ma peittää sinut varjollaan. Siksi myös lapsi, joka syntyy, on pyhä, ja häntä kutsutaan Jumalan Pojaksi” (Luuk. 1:35).

Enkelin ilmoitus on siten inkarnaation salaisuuden paljastaminen juuri sen alkaessa toteutua maan päällä. Pelastava lahjoittaminen, jossa Jumala antaa itsensä ja elämänsä jollakin tavoin koko luomakunnalle mutta suoranaisesti ihmiselle, saavuttaa yhden huippukohtansa inkarnaation salaisuudessa. Siinä huipentuvat kaikki armon lahjat ihmisen ja maailman historiassa. Maria on ”täynnä armoa”, koska juuri hänessä toteutuu ja täyttyy Sanan lihaksituleminen, Jumalan Pojan hypostaattinen unioni ihmisloukon kanssa. Kuten kirkolliskokous sanoo, Maria on ”Jumalan Pojan äiti, minkä vuoksi hän on myös Isän eniten rakastama tytär ja Pyhän Hengen temppei. Tämä erinomainen armolahja asettaa hänet kauas kaikkien muitten luotujen yläpuolelle sekä taivaassa että maan päällä”.²³

10. Efesolaiskirje puhuu ”armon kirkkaudesta”, kun Jumala, Isä, ”antoi meille rakkaan Poikansa”, ja lisää: ”Kristuksen veressä meillä on lunastus, rikkomustemme anteeksianto” (Ef. 1:7). Kirkon juhlallisissa asiakirjoissa muotoillun opetuksen mukaan tuo ”armon kirkkaus” ilmeni Jumalanäidissä, koska ”hänet lunastettiin ylevämmällä tavalla”.²⁴ Rakkaan Poikansa armon rikkauden tähden, tulevan Poikansa lunastavien ansioiden tähden Maria säästettiin perisyntiltä.²⁵ Näin hän kuului Kristukselle sikiämisen, elämänsä ensi hetkestä

²³ *Lumen gentium*, 53.

²⁴ Vrt. Pius IX, *Ineffabilis Deus* (8. joulukuuta 1854): Pii IX P.M. Acta, pars I, 616; *Lumen gentium*, 53.

²⁵ Vrt. pyhä Germanus Konstantinopolilainen, *In Annuntiationem SS. Deiparae Hom.*: PG 98, 327 s.; pyhä Andreas Kreetalainen, *Canon in B. Mariae Natalem*, 4: PG 97, 1321 s.; *In Natiuitatem B. Mariae*, I: PG 97, 811 s.; *Hom. in Dormitionem S. Mariae* 1: PG 97, 1067 s.

alkaen, osallisena pelastavasta ja pyhittävästä armosta ja rakkaudesta. Niiden alku on ikuisen Isän "rakkaassa Pojassa", josta inkarnaation kautta tuli Marian oma Poika. Pyhän Hengen kautta, armon järjestyksessä eli osallisuudessa jumalalliseen luontoon Maria saa elämän häneltä, jolle hän itse äitinä antoi elämän maallisen syntymän järjestyksessä. Liturgia ei epäröi kutsua Mariaa "Luojojansa synnyttäjäksi"²⁶ ja tervehtiä häntä sanoilla, jotka Dante Alighieri sijoittaa pyhän Bernhardin suuhun: "Poikasi tytär".²⁷ Ja koska Maria saa tämän "uuden elämän" täyten, joka vastaa Pojan rakkautta äitiään kohtaan ja siis jumalanäitiyden arvokkuutta, enkeli kutsuu häntä "armoitetuksi" ilmoittaessaan Herran syntymän.

11. Pyhimmän Kolminaisuuden pelastavassa suunnitelmassa inkarnaation salaisuus täyttää ylitsevuotavasti lupauksen, jonka Jumala antoi ihmisille perisyntien jälkeen, sen ensimmäisen syntien jälkeen, jonka seuraukset raskauttavat ihmisen koko historiaa maan päällä (1. Moos. 3:15). Maailmaan tulee Poika, "naisen jälkeläinen", joka murskaa syntien pahuuden juurineen: "hän on iskevä käärmeen pään murskaksi". Kuten protoevankeliumin sanoista käy ilmi, naisen Pojan voitto ei tapahdu ilman ankaraa taistelua, joka laajenee koko ihmishistoriaan. "Viha", joka alussa julistettiin, saa vahvistuksen Ilmestyskirjassa – kirjassa, joka käsittelee kirkon ja maailman viimeisiä tapahtumia ja jossa tulee uudelleen esiin "naisen" merkki. Tällä kertaa hänellä on "pukunaan aurinko" (Ilm. 12:1).

---

26 Hetkipalvelus 15. elokuuta autuaan Neitsyt Marian taivaaseenottamisen juhlapyhänä, 1. ja 2. vesperin hymni; pyhä Petrus Damiani, *Carmina et preces*, XLVII: PL 145, 934.

27 *Divina Commedia, Paradiso, XXXIII, 1*; vrt. hetkipalvelus, pyhän Marian muistopäivä lauaintaina, lukupalveluksen 2. hymni.

Maria, lihaksi tulleen Sanan äiti, sijoittuu keskelle tätä vihaa, tätä taistelua, joka saattaa ihmisten historiaa maan päällä ja itse pelastushistoriaa. Tässä asemassa hän, joka kuuluu "Herran vähäisiin ja köyhiin", kantaa itsessään, toisin kuin yksikään toinen ihmisolento, sitä "armon kirkkautta", jonka Isä "antoi meille rakkaassa Pojassaan". Tämä armo määrittää Marian koko olemuksen poikkeuksellisen suuruuden ja kauneuden. Maria pysyy näin Jumalan edessä ja myös koko ihmiskunnan edessä muuttumattomana ja loukkaamattomana merkinä siitä Jumalan valinnasta, josta Paavalin kirje puhuu: "Jo ennen maailman luomista hän on valinnut meidät Kristuksessa... määrännyt meidät omiksi lapsikseen" (vrt. Ef. 1:4-5). Tämä valinta on voimakkaampi kuin mikään kokemus pahasta ja synnistä, kaikesta siitä "vihasta", joka leimaa ihmisen historiaa. Tässä historiassa Maria pysyy varmana toivon merkinä.

2. Autuas hän, joka uskoi

12. Heti kerrottuaan enkelin ilmoituksesta evankelista Luukas ohjaa meitä seuraamaan Nasaretin Neitsyen askeleita "Juudean vuoriseudulla olevaan kaupunkiin" (Luuk. 1:39). Tutkijoiden mukaan se lienee nykyinen Ain-Karim, joka sijaitsee vuoriseudulla lähellä Jerusalemia. Maria saapuu sinne "kiireesti" vierailakseen sukulaisensa Elisabetin luona. Vierailun syy on se, että Herran syntymän ilmoittamisessa Gabriel oli erityisesti maininnut Elisabetin, joka korkeassa iässä oli tullut raskaaksi miehestään Sakariaasta ja odotti poikaa, Jumalan voimasta: "Sukulaisesi Elisabet kantaa poikalasta, vaikka on jo vanha. Hän on jo kuudennella kuukaudella – hän, jota on pidetty hedelmättömänä! Jumalalle ei mikään ole

mahdotonta” (Luuk. 1:36-37). Jumalallinen sanansaattaja oli viitannut siihen, mitä Elisabetille oli tapahtunut, vastatakseen Marian kysymykseen: ”Miten se on mahdollista? Minähän olen koskematon” (Luuk. 1:34). Se tapahtuu juuri ”Korkeimman voimasta”, kuten ja vielä enemmänkin kuin Elisabetin tapauksessa.

Rakkauden innoittamana Maria saapuu sukulaisensa taloon. Elisabet vastaa hänen tervehdykseensä ja tuntee lapsen hypähtävän kohdussaan. ”Täynnä Pyhää Henkeä” hän tervehtii Mariaa huudahtaen: ”Siunattu olet sinä, naisista siunatuin, ja siunattu sinun kohtusi hedelmä!” (Luuk. 1:40). Tämä Elisabetin huudahdus tuli myöhemmin osaksi Terve Maria -rukousta enkelin tervehdymisen jatkona ja niin siitä tuli yksi kirkon yleisimmistä rukouksista. Mutta vielä merkittävämpiä ovat Elisabetin sanat seuraavassa kysymyksessä: ”Kuinka minä saan sen kunnian, että Herrani äiti tulee minun luokseni?” (Luuk. 1:43). Elisabet todistaa Mariasta: hän tunnistaa ja julistaa, että hänen edessään seisoo Herran äiti, Messiaan äiti. Tähän todistukseen osallistuu myös poika, jota Elisabet kantaa kohdussaan: ”lapsi hypähti riemusta kohdussani” (Luuk. 1:44). Lapsi on tuleva Johannes Kastaja, joka Jordanilla osoittaa Jeesuksen olevan Messias.

Elisabetin tervehdyksessä jokainen sana on täynnä merkitystä, mutta olennaisen tärkeiltä näyttävät viimeiset sanat: ”Autuas sinä, joka uskoit! Herran sinulle antama lupaus on täyttyvä!” (Luuk. 1:45).²⁸ Nämä sanat voidaan liittää enkelin tervehdykseen ”armitettu”. Molemmissa teksteissä tulee ilmi olennainen mariologinen sisältö eli totuus Mariasta, joka

---

²⁸ Vrt. pyhä Augustinus, *De Sancta Virginitate*, III, 3: PL 40, 398; *Sermo* 25, 7: PL 46, 937 s.

tuli todella läsnäolevaksi Kristuksen salaisuudessa juuri siksi, että ”hän uskoi”. Armon täyteys, jonka enkeli ilmoitti, merkitsee Jumalan lahjaa; Marian usko, josta Elisabet julisti, osoittaa, kuinka Nasaretin Neitsyt vastasi tähän lahjaan.

13. ”Itsensä ilmoittavalle Jumalalle ihmisen on osoitettava ’uskon kuuliaisuutta’ (Room. 16:26; vrt. Room. 1:5; 2. Kor. 10:5-6), niin että hän vapaasti kokonaan uskoo itsensä Jumalalle”, kuten kirkolliskokous opettaa.²⁹ Tämä kuvaus uskosta toteutui täydellisesti Mariassa. Ratkaiseva hetki oli Herran syntymän ilmoittaminen. Elisabetin sanat ”autuas sinä, joka uskoit” viittaavat ensi sijassa juuri tuohon hetkeen.³⁰

Herran syntymän ilmoittamisessa Maria todellakin uskoi itsensä täysin Jumalalle, osoittaen ”uskon kuuliaisuutta” ja ”alistaen ymmärryksensä ja tahtonsa täydellisesti” hänelle, joka puhui sanansaattajansa kautta.³¹ Maria vastasi koko inhimillisellä ja naisellisella minällään. Tähän uskon vastaukseen sisältyi täydellinen yhteistyö ”Jumalan ennakoivan ja auttavan armon” kanssa ja täydellinen avoimuus Pyhän Hengen toiminnalle, joka ”täydentää uskoa jatkuvasti lahjoillaan”.³²

Elävän Jumalan sana, jonka enkeli ilmoitti Marialle, viittaa häneen itseensä: ”Sinä tulet raskaaksi ja synnytät pojan”

29 Vatikaanin II kirkolliskokous, dogmaattinen konstituutio *Dei Verbum* jumalallisesta ilmoituksesta, 5.

30 Tämä on klassinen teema, jonka esitti jo pyhä Ireneus: ”Ja niin kuin tottelemattoman neitsyen kautta ihminen vahingoittui, lankesi ja kuoli, niin Jumalan sanalle kuuliaisen Neitsyen kautta ihminen uudestisyntyneenä sai elämän kautta elämän... Sillä oli sopivaa ja oikein... että Eeva ’tehtäisi ennalleen’ Mariassa, jotta Neitsyt, josta tuli neitsyen puolestapuhuja, poistaisi ja tuhoaisi neitseellisen tottelemattomuuden neitseellisellä kuuliaisuudella”: *Expositio doctrinae apostolicae*, 33: S. Ch. 62, 83-86; vrt. myös *Adversus Haereses*, V, 19, 1: S. Ch. 153, 248-250.

31 *Dei Verbum*, 5.

32 *Dei Verbum*, 5; vrt. *Lumen gentium*, 56.

(Luuk. 1:31). Myöntymällä tähän ilmoitukseen Mariasta tuli Herran äiti ja hänessä toteutui inkarnaation jumalallinen salaisuus: "Kaiken laupeuden Isä tahtoi, että lihaksituloa edeltäisi ennalta määrätyn äidin suostumus."³³ Maria antoi tämän suostumuksensa kuultuaan enkelin kaikki sanat ja sanoi: "Minä olen Herran palvelijatar. Tapahtukoon minulle niin kuin sanoit" (Luuk. 1:38). Tämä Marian *fiat* – "tapahtukoon minulle" – oli inhimillisellä tasolla ratkaisevaa jumalallisen salaisuuden toteutumiseksi. Se on täysin sopusoinnussa Pojan sanojen kanssa, Pojan, joka Heprealaiskirjeen mukaan sanoi maailmaan tullessaan Isälle: "Uhreja ja lahjoja sinä et halunnut, mutta sinä loit minulle ruumiin... olen tullut... täyttämään sinun tahtosi, Jumala" (Hepr. 10:5, 7). Inkarnaation salaisuus toteutui, kun Maria lausui *fiat*-vastauksensa: "Tapahtukoon minulle niin kuin sanoit." Näin Maria mahdollisti Poikansa toiveen toteutumisen, siinä määrin kuin se hänestä riippui jumalallisessa suunnitelmassa.

Maria lausui *fiat*-vastauksensa uskon kautta. Uskon kautta hän uskoi itsensä varauksetta Jumalalle ja Herran palvelijattarena "pyhitti itsensä kokonaan Pojalleen ja hänen tehtävälleen".³⁴ Kuten kirkkoisät opettivat, Poika sikisi Marian mielessä ennen kuin kohdussa: juuri uskon kautta!³⁵ Oikein siis Elisabet ylistää Mariaa: "Autuas sinä, joka uskoit! Herran sinulle antama lupaus on täyttyvä!" Nämä sanat ovat jo täyttyneet: Nasaretin Maria tulee Elisabetin ja Sakariaan kodin kynnykselle Jumalan Pojan äitinä. Tämä on Elisabetin ilon-täyteinen havainto: "Herrani äiti tulee minun luokseni"!

33 *Lumen gentium*, 56.

34 *Lumen gentium*, 56.

35 Vrt. *Lumen gentium*, 55; pyhä Augustinus, *De Sancta Virginitate*, III, 5: PL 40, 598; *Sermo* 215, 4: PL 38, 1074; *Sermo* 196, 1: PL 38, 1019; *De peccatorum meritis et remissione*, I, 29, 57: PL 44, 142; *Sermo* 25, 7: PL 46, 937s; pyhä Leo Suuri, *Tractatus* 21, *De natale Domini*, I: CCL 158, 86.

14. Marian uskoa voi myös verrata Abrahamin uskoon, Abrahamin, jota apostoli Paavali kutsui ”isäksemme uskossa” (vrt. Room. 4:12). Jumalan ilmoituksen pelastustaloudessa Abrahamin usko merkitsi Vanhan liiton alkua; Marian usko Herran syntymän ilmoittamisessa aloitti Uuden liiton. Niin kuin Abraham ”toivoi, vaikka toivoa ei ollut, ja uskoi tulevan-
sa monien kansojen kantaisäksi” (vrt. Room. 4:18), niin Mariakin Herran syntymän ilmoittamisen hetkellä – viitattuaan neitsyyteensä: ”Miten se on mahdollista? Minähän olen koskematon” – uskoi tulevansa Jumalan Pojan äidiksi Korkeimman voimasta, Pyhän Hengen kautta, kuten enkeli ilmoitti: ”Lapsi, joka syntyy, on pyhä, ja häntä kutsutaan Jumalan Pojaksi” (Luuk. 1:35).

Elisabetin sanat ”autuas sinä, joka uskoit” eivät kuitenkaan viittaa ainoastaan tuohon erityiseen syntymän ilmoittamisen hetkeen. Varmasti se on huippukohta Marian uskossa Kristusta odottaessa, mutta se on myös lähtökohta, josta alkaa Marian koko ”vaellus kohti Jumalaa”, koko hänen uskon tiensä. Ja tällä tiellä toteutuu ylevällä ja sankarillisella tavalla, yhä suuremmalla uskon sankaruudella se ”kuuliaisuus”, jota Maria lupasi vastauksena jumalallisen ilmoituksen sanoon. Marian ”uskon kuuliaisuudella” koko vaelluksensa ajan on yllättäviä samankaltaisuuksia Abrahamin uskon kanssa. Kuten Jumalan kansan patriarkka, Mariakin lapsenomaisen ja äidillisen *fiat*-vastauksensa matkalla uskoi ja ”toivoi, vaikka toivoa ei ollut”. Tietyissä tuon vaelluksen vaiheissa siunaus, joka annettiin ”hänelle, joka uskoi”, tulee erityisen näkyvästi ilmi. Uskomisen merkitsee ”uskoutumista” elävän Jumalan sanan totuudelle tietäen ja tunnistaen nöyrästi, ”kuinka tutkimattomat ovat hänen tuomionsa ja jäljittämättömät hänen tiensä” (Room. 11:33). Maria, joka Korkeimman ikuisesta tahdosta oli

niin sanotusti näiden Jumalan ”jäljittämättömien teiden” ja ”tutkimattomien tuomioiden” keskellä, mukautui niihin uskon hämärässä valossa ja hyväksyi täysin ja avosydämisesti kaiken, mitä Jumalan suunnitelma säati.

15. Kun Maria kuulee ilmoituksen Pojasta, jonka synnyttäjä hänestä tulee ja jolle hän ”antaa nimen Jeesus” (=Pelastaja), Maria saa tietää myös, että Herra Jumala antaa Pojalle ”hänen isänsä Daavidin valtaistuimen. Hän hallitsee Jaakobin sukua ikuisesti” (Luuk. 1:32-33). Tähän suuntautui koko Israelin toivo. Luvatus Messiaan on oltava ”suuri”, ja sen julistaa myös taivaallinen sanansaattaja: hän ”on oleva suuri”, koska häntä kutsutaan Korkeimman Pojaksi ja koska hän saa Daavidin perinnön. Hänen on oltava kuningas ja hallittava ”Jaakobin sukua”. Maria kasvoi näiden kansansa odotusten keskellä: kärsittäkö hän Herran syntymän ilmoittamisen hetkellä enkelin sanojen olennaisen merkityksen? Ja kuinka on ymmärrettävä tuo valtakunta, jolla ei ole loppua?

Vaikka Maria tuolla hetkellä saattoikin uskon kautta tajuta olevansa Messias-kuninkaan äiti, hän vastasi silti: ”Minä olen Herran palvelijatar. Tapahtukoon minulle niin kuin sanoit” (Luuk. 1:38). Ensi hetkestä alkaen Maria tunnusti ennen kaikkea ”uskon kuuliaisuutta”. Hän antautui sille Herran syntymän ilmoittamisen sanojen merkitykselle, jonka antoi itse Jumala, jolta nuo sanat tulivat.

16. Edelleen tällä ”uskon kuuliaisuuden” tiellä Maria kuulee vähän myöhemmin toiset sanat: Simeonin sanat Jerusalemin tempelissä. 40 päivää Jeesuksen syntymän jälkeen Maria ja Joosef menivät Mooseksen lain määräyksen mukaan ”Jerusalemiin viedäkseen lapsen Herran eteen” (Luuk. 2:22).

Syntymä oli tapahtunut äärimmäisen köyhyyden oloissa. Luukkaan evankeliumista tiedämme, että roomalaisten vi-ranomaisten määräämän kansan verollepanon vuoksi Maria lähti Joosefin kanssa Betlehemiin, ja koska "heille ei ollut si-jaa majatalossa", hän synnytti Poikansa tallissa ja "pani hänet seimeen" (Luuk. 2:7).

Vanhurskas ja jumalaapelkäävä mies nimeltä Simeon esiintyy tässä Marian uskon "vaelluksen" alkuvaiheessa. Hänen Py-hän Hengen innoittamat sanansa (Luuk. 2:25) vahvistavat to-tuuden Herran syntymän ilmoittamisesta. Luemme, että hän otti käsivarsilleen lapsen, jolle enkelin käskyn mukaisesti oli annettu nimeksi Jeesus (Luuk. 2:21). Simeonin sanat vahvis-tavat tuon nimen merkityksen: Pelastaja, "Jumala pelastaa". Herran puoleen kääntyen Simeon sanoo: "Minun silmäni ovat nähneet sinun pelastuksesi, jonka olet kaikille kansoil-le valmistanut: valon, joka koittaa pakanakansoille, kirkkau-den, joka loistaa kansallesi Israelille" (Luuk. 2:30-32). Samalla kuitenkin Simeon kääntyy Marian puoleen seuraavin sanoin: "Tämä lapsi on pantu koetukseksi: monet israelilaiset kom-pastuvat ja monet nousevat. Hänet on pantu merkiksi, jota ei tunnusteta... Näin tulevat julki monien sisimmät ajatukset." Hän lisää suoraan Mariaan viitaten: "Sinun omankin sydäme-si läpi on miekka käyvä" (vrt. Luuk. 2:34-35). Simeonin sanat asettavat uuteen valoon Marian enkeliltä kuuleman ilmoituk-sen: Jeesus on Pelastaja, hän on "valo, joka valaisee" ihmi-set. Eikö tämä käynytkin tietyllä tavalla ilmi jouluyönä, kun paimenet tulivat seimen luo (Luuk. 2:8)? Eikö se ilmennyt-kin vielä enemmän tietäjien tullessa idästä (Matt. 2:1)? Mutta samalla, jo elämänsä alussa, Marian Poika – ja yhdessä Po-jan kanssa hänen äitinsä – kokee itsessään Simeonin sanojen totuuden: "merkki, jota ei tunnusteta" (Luuk. 2:34). Simeo-

nin sanat ovat ikään kuin toinen ilmoitus Marialle, koska ne osoittavat hänelle konkreettisen historiallisen tilanteen, jossa Poika täyttää lähetystehtävänsä: ymmärtämättömyyden ja tuskan keskellä. Jos tuo ilmoitus toisaalta vahvistaa Marian uskoa Jumalan pelastuslupausten täyttymiseen, toisaalta se myös paljastaa hänelle sen, että hänen on eletävä todeksi uskon kuuliaisuuttaan kärsien kärsivän Pelastajan rinnalla; sen, että hänen äitiytensä on hämärää ja tuskallista. Tietäjien vierailun, kunnianosoitusten ("he kumarsivat häntä") ja lahjojen jälkeen (Matt. 2:11) Marian on yhdessä lapsen kanssa paettava Egyptiin Joosefin huolehtivassa suojassa, koska "Herodes aikoo etsiä lapsen käsiinsä ja surmata hänet" (Matt. 2:13). Heidän on pysyttävä Egyptissä Herodeksen kuolemaan asti (Matt. 2:15).

17. Kun pyhä perhe palaa Herodeksen kuoleman jälkeen Naretiin, alkaa pitkä katketyn elämän jakso. Maria, joka "uskoi, että Herran antama lupaus on täyttyvä" (vrt. Luuk. 1:45), eli todeksi näiden sanojen sisällön päivästä päivään. Hänen vierellään on joka päivä Poika, jolle hän antoi nimen Jeesus. Varmasti Maria käytti hänestä tätä nimeä, eikä se myöskään ihmetyttänyt ketään, koska tuo nimihän oli ollut kauan käytössä Israelissa. Maria kuitenkin tietää, että enkeli kutsui häntä, joka kantaa nimeä Jeesus, "Korkeimman Pojaksi" (Luuk. 1:32). Maria tietää tulleen raskaaksi ja synnyttäneensä hänet, vaikka "oli koskematon", Pyhän Hengen kautta, Korkeimman voimasta, joka verhosi hänet varjollaan (Luuk. 1:35), aivan niin kuin Mooseksen ja isien aikoina pilvi peitti Jumalan läsnäolon (2. Moos. 24:16; 2. Moos. 40:34; 1. Kun. 8:10). Maria tietää, että Poika, jonka hän synnytti neitseellisesti, on juuri tuo "pyhä", "Jumalan Poika", josta enkeli hänelle puhui.

Jeesuksen kätketyn elämän vuosina Nasaretin talossa myös Marian elämä on "Kristuksen kanssa kätketty Jumalaan" (Kol. 3:3) uskon kautta. Usko on yhteyttä Jumalan salaisuuteen. Maria on jatkuvasti, päivittäin yhteydessä ihmiseksi tulleen Jumalan mittaamattomaan salaisuuteen, joka ylittää kaiken sen, mitä Vanhassa liitossa ilmoitettiin. Herran syntymän ilmoittamisen hetkestä lähtien Neitsytäidin mieli on johdatettu Jumalan itseilmoituksen radikaaliin uutuuteen ja tehty tietoiseksi salaisuudesta. Hän on ensimmäinen niistä "pienistä", joista Jeesus kerran sanoo: "Isä... olet salannut tämän viisailta ja oppineilta mutta ilmoittanut sen lapsenmiehisille" (Matt. 11:25). "Poikaa ei tunne kukaan muu kuin Isä" (Matt. 11:27). Jos näin on, kuinka Maria siis voi "tuntea Pojan"? Tietenkään hän ei tunne Poikaa niin kuin Isä, mutta hän on ensimmäinen niistä, joille Isä tahtoi Pojan ilmoittaa (vrt. Matt. 11:26, 1. Kor. 2:11). Mutta jos Herran syntymän ilmoittamisen hetkestä alkaen Marialle on ilmoitettu Poika – jonka tuntee täysin vain Isä, joka ikuisesti synnyttää Pojan "tänä päivänä" (Ps. 2:7) –, niin Maria, äiti, on yhteydessä Poikansa totuuteen vain uskossa, uskon kautta! Hän on autuas, koska uskoi, ja hän uskoo jatkuvasti päivästä päivään kaikkien Jeesuksen lapsuuden koettelemusten ja vastoinkäymisten keskellä ja sitten kätketyn elämän vuosina Nasaretissa, jossa Jeesus "oli heille kuuliainen" (Luuk. 2:51). Jeesus oli kuuliainen Marialle ja myös Joosefille, koska tämä oli hänen sijaisisänsä ihmisten silmissä. Siten kansa piti Marian Poikaa "rakennusmiehen poikana" (Matt. 13:55).

Tuon Pojan äiti, muistaen, mitä hänelle oli sanottu Herran syntymän ilmoittamisessa ja sitä seuranneissa tapahtumissa, kantaa itsessään uskon radikaalia "uutuutta": Uuden liiton alkua. Se on evankeliumin eli hyvän sanoman, ilosanoman

alku. Ei kuitenkaan ole vaikea huomata tässä alussa erityistä sydämen vaivaa, joka liittyy eräänlaiseen ”uskon yöhön”, käyttäkseni pyhän Ristin Johanneksen sanoja; ”verhoon”, jonka kautta on lähestyttävä Näkymätöntä ja eletävä salaisuuden yhteydessä.³⁶ Tällä tavalla Maria pysyi monien vuosien ajan läheisessä yhteydessä Poikansa salaisuuteen ja edistyi vaelluksellaan uskossa, kun vähitellen ”Jeesukselle karttui ikää ja viisautta; Jumalan ja ihmisten suosio seurasi häntä” (Luuk. 2:52). Se, että Jumala rakasti häntä, kävi yhä selvemmäksi ihmisille. Ensimmäinen näistä ihmisistä, joiden sallittiin löytää Kristus, oli Maria, joka Joosefin kanssa asui samassa kodissa Nasaretissa.

Mutta kun kaksitoistavuotias Jeesus löydettiin temppelistä ja äiti kysyi ”miksi teit meille tämän?”, Jeesus vastaa: ”Ettekö tienneet, että minun tulee olla Isäni luona?” Evankelista lisää: ”Mutta he (Joosef ja Maria) eivät ymmärtäneet, mitä hän tällä tarkoitti” (Luuk. 2:48). Jeesus oli tietoinen siitä, että ”Poikaa ei tunne kukaan muu kuin Isä” (Matt. 11:27). Jopa äiti, jolle täydellisimmin oli ilmoitettu Jumalan Pojan salaisuus, eli tämän salaisuuden läheisyydessä vain uskon kautta! Poikansa rinnalla, saman katon alla Maria ”edistyi vaelluksellansa uskossa ja pysyi uskollisesti yhteydessä Poikaansa”, kuten kirkolliskokous korostaa.³⁷ Ja näin oli myös Kristuksen julkisen elämän aikana (Mark. 3:21), kun Mariassa päivästä päivään toteutui siunaus, jonka Elisabet oli hänen vierailullaan lausunut: ”Autuas sinä, joka uskoit!”

18. Tuo siunaus saavutti täyden merkityksensä Marian seisossa Poikansa ristin juurella (Joh. 19:25). Kirkolliskokous

---

36 Vrt. *Nousu Karmelvuorelle*, II, luku 5, 4-6.

37 Vrt. *Lumen gentium*, 58.

sanoi, että se tapahtui "Jumalan suunnitelman mukaan": "Hän syvästi kärsi yhdessä Poikansa kanssa ja suostui koko äidinsydämellään antamaan teurasuhriksi hänet, jonka itse oli synnyttänyt." Tällä tavoin Maria "pysyi uskollisesti yhteydessä Poikaansa aina ristin juurelle asti".³⁸ Se oli yhteyttä uskon kautta, saman uskon, jolla Maria oli ottanut vastaan enkelin ilmoituksen. Silloin hän oli myös kuullut sanat: "Hän on oleva suuri... Herra Jumala antaa hänelle hänen isänsä Daavidin valtaistuimen. Hän hallitsee Jaakobin sukua ikuisesti, hänen kuninkuudellaan ei ole loppua" (Luuk. 1:32-33).

Ja nyt, ristin juurella seisoessaan, Maria inhimillisesti puhuen todistaa näiden sanojen täydellistä kieltämistä. Hänen Poikansa kärsii tuolla ristinpuulla tuomittuna. "Hyljeksitty hän oli, ihmisten torjuma, kipujen mies... Halveksittu hän oli, me emme häntä minään pitäneet" (Jes. 53:3). Kuinka suurta ja sankarillista onkaan Marian osoittama uskon kuuliaisuus Jumalan "tutkimattomien tuomioiden" edessä! Kuinka hän uskoikaan itsensä Jumalalle varauksetta, "alistaen ymmärryksensä ja tahtonsa täydellisesti"³⁹ hänelle, jonka "tiet ovat jäljittämättömiä" (Room. 11:33). Ja kuinka voimakasta onkaan armon toiminta hänen sielussaan, kuinka läpäisevää on Pyhän Hengen vaikutus, hänen valonsa ja voimansa!

Tämän uskon kautta Maria on täysin yhteydessä Kristukseen, joka tyhjensi itsensä: "Kristuksella Jeesuksella oli Jumalan muoto, mutta hän ei pitänyt kiinni oikeudestaan olla Jumalan vertainen vaan luopui omastaan. Hän otti orjan muodon ja tuli ihmisten kaltaiseksi." Juuri Golgatalla "hän alensi itsensä ja oli kuuliainen kuolemaan asti, ristinkuolemaan asti" (Fil.

³⁸ *Lumen gentium*, 58.

³⁹ Vrt. *Dei Verbum*, 5.

2:5-8). Ristin juurella Maria osallistuu uskon kautta tämän riisumisen järkyttävään salaisuuteen. Tämä on ehkä syvällisin uskon *kenosis* ihmiskunnan historiassa. Uskon kautta äiti osallistuu Pojan kuolemaan, hänen lunastavaan kuolemaansa; mutta toisin kuin pakenevilla opetuslapsilla, hänen uskonsa oli paljon valaistumpi. Golgatalla Jeesus ristin kautta vahvasti lopullisesti olevansa se "merkki, jota vastaan sanotaan", josta Simeon ennusti. Samalla siellä täytyivät Simeonin sanat Marialle: "Sinun omankin sydämesi läpi on miekka käyvä."⁴⁰

19. Niin, todella "autuas hän, joka uskoi"! Nämä sanat, jotka Elisabet lausui Herran syntymän ilmoittamisen jälkeen, näytävät täällä ristin juurella kaikuvan kaikkein puhuttelevimpina, ja niihin sisältyvä voima tulee läpätunkeväksi. Ristiltä, lunastuksen salaisuuden sydäimestä, säteilee ja laajenee tuon uskon siunauksen näkymä. Se ulottuu "alkuun asti". Osallisuutena Kristuksen, uuden Aadamin uhriin siitä tulee tietysissä mielessä vastapaino tottelemattomuudelle ja epäuskolle, joka oli läsnä esivanhempien synnissä. Näin opettavat kirkkoisät, erityisesti pyhä Ireneus, jota lainataan konstituutiossa *Lumen gentium*: "Eevan tottelemattomuuden solmun aukaisi Marian tottelevaisuus; minkä neitsyt Eeva epäuskossaan si toi, sen Neitsyt Maria uskossaan aukaisi."⁴¹ Tämän Eevaan vertaamisen valossa kirkkoisät kutsuivat Mariaa – kuten kirkolliskokous muistuttaa – "elävien äidiksi" ja selittivät usein: "Kuolema tuli Eevan kautta, elämä Marian kautta."⁴²

---

40 Marian osallisuudesta tai "myötäkärsimisestä" Kristuksen kuolemaan vrt. pyhä Bernhard, *In Dominica infra octavam Assumptionis Sermo*, 14: S. Bernardi Opera, V,1968, 275.

41 Pyhä Ireneus, *Adversus Haereses*, III, 22, 4: S. Ch. 211, 468-444; vrt. *Lumen gentium*, 56, alaviite 6.

42 Vrt. *Lumen gentium*, 56, ja siinä alaviiteissä 8 ja 9 siteeratut kirkkoisät.

Ilmaisusta "autuas hän, joka uskoi" voimme löytää avaimen Marian sisimpään todellisuuteen, hänen, jota enkeli tervehti "armoitettuna". Jos hän "armoitettuna" on ollut ikuisesti läsnä Kristuksen salaisuudessa, uskon kautta hän tuli siitä osalliseksi koko maallisen vaelluksensa laajuudessa. Hän "edistyi vaelluksellaan uskossa" ja samaan aikaan, hienovaraisesti mutta suoraan ja vaikuttavasti, hän teki ihmisille läsnäolevaksi Kristuksen salaisuuden. Ja hän tekee niin jatkuvasti. Kristuksen salaisuuden kautta myös Maria on läsnä ihmisten keskellä. Näin Pojan salaisuuden kautta kirkastuu myös äidin salaisuus.

3. Katso, äitisi

20. Luukkaan evankeliumi kertoo, kuinka eräs nainen väkijoukosta sanoi Jeesukselle: "Autuas se kohtu, joka on sinua kantanut! Autuaat ne rinnat, joita sinä olet imenyt!" (Luuk. 11:27). Nämä sanat ylistivät Mariaa Jeesuksen äitinä lihan mukaan. Luultavasti Jeesuksen äiti ei ollut tuolle naiselle henkilökohtaisesti tuttu: kun Jeesus aloitti messiaanisen toimintansa, Maria ei kulkenut hänen mukanaan vaan pysyi Nasaretissa. Voisi sanoa, että tuon tuntemattoman naisen sanat jollakin tavalla toivat Marian ulos kätkestä.

Näiden sanojen kautta ainakin hetkeksi väkijoukon keskuudessa leimahtaa näkyviin Jeesuksen lapsuusevankeliumi. Tässä evankeliumissa Maria on läsnä äitinä, jonka kohdussa Jeesus sikiää, joka synnyttää Jeesuksen ja imettää häntä: hoi-vaava äiti, mihin tuo nainen kansan keskeltä viittaa. Tämän äitiyden ansiosta Jeesus, Korkeimman Poika (Luuk. 1:32), on todella ihmisen poika. Hän on "lihaa", kuten jokainen ihmi-

nen: hän on "Sana, joka tuli lihaksi" (Joh. 1:14). Hän on Marian lihaa ja verta!⁴³

Mutta siunaukseen, jonka tuo nainen julistaa hänen lihalliselle äidilleen, Jeesus vastaa merkittävällä tavalla: "Niin, autuaita ovat kaikki, jotka kuulevat Jumalan sanan ja noudattavat sitä" (Luuk. 11:28). Hän haluaa siirtää huomion pelkästään lihallisena siteenä ymmärretystä äitiydestä ja suunnata sen kohti salattuja hengellisiä siteitä, jotka kehittyvät kuulemalla ja noudattamalla Jumalan sanaa.

Sama siirtyminen hengellisten arvojen piiriin korostuu vielä selvemmin toisessa Jeesuksen vastauksessa, jonka kaikki synoptiset evankeliumit toistavat. Kun Jeesukselle kerrotaan, että "hänen äitinsä ja veljensä ovat tuolla ulkona ja haluavat tавata hänet", hän vastaa: "Minun äitini ja veljeni ovat nämä, jotka kuulevat Jumalan sanan ja tekevät sen mukaan" (Luuk. 8:20). Tämän hän sanoi "katsoen ihmisiin, joita istui joka puolella hänen ympärillään", kuten luemme Markuksen evankeliumista (Mark. 3:34). Matteuksen mukaan (Matt. 12:49) hän "osoitti kädellään opetuslapsiaan".

Nämä ilmaisut näyttävät liittyvän siihen, mitä kaksitoistavuotias Jeesus vastasi Marialle ja Joosefille, kun hänet kolmen päivän kuluttua löydettiin Jerusalemin temppelistä. Kun Jeesus lähti Nasaretista ja aloitti julkisen elämänsä koko Palestiinan alueella, hän oli täysin ja yksinomaan "Isänsä asialla" (vrt. Luuk. 2:49). Hän julisti valtakuntaa: "Jumalan valtakuntaa" ja "Isän asioita". Ne antavat uuden ulottuvuuden ja uuden mer-

---

43 "Kristus on totuus. Kristus on liha: Kristus totuus Marian mielessä, Kristus liha Marian kohdussa": pyhä Augustinus, *Sermo 25 (Sermones inediti)*, 7: PL 46, 938.

kityksen kaikelle inhimilliselle ja siten myös kaikille inhimillisille siteille, siinä määrin kuin ne ovat suhteessa jokaiselle ihmiselle annettuihin päämääriin ja tehtäviin. Tässä uudessa ulottuvuudessa myös "veljeyden" kaltainen side merkitsee jotakin muuta kuin "lihallista veljeyttä", joka johtuu yhteisestä syntyperästä, yhteisistä vanhemmista. Myös "äitiys" saa toisen merkityksen Jumalan valtakunnan ulottuvuudessa, itsensä Jumalan isyyden säteilyssä. Luukkaan toistamalla sanoilla Jeesus opettaa juuri tätä äitiyden uutta merkitystä.

Ottaako Jeesus tässä etäisyyttä lihalliseen äitiinsä? Haluaako hän ehkä jättää äitinsä kätketyn elämän tuntemattomuuteen, kuten tämä itse oli valinnut? Siltä voi näyttää noiden sanojen sävyn perusteella, mutta on kuitenkin korostettava, että se uusi ja erilainen äitiys, josta Jeesus puhuu opetuslapsilleen, koskee aivan erityisellä tavalla juuri Mariaa. Eikö Maria olekin ensimmäinen niistä, "jotka kuulevat Jumalan sanan ja noudattavat sitä"? Eikö siunaus, jonka Jeesus lausui vastauksena tuon nimettömän naisen sanoihin, viittaakin ensi sijassa Mariaan? Epäilemättä Maria on siunauksen arvoinen, koska hänestä tuli Jeesuksen äiti lihan mukaan ("Autuas se kohtu, joka on sinua kantanut! Autuaat ne rinnat, joita sinä olet imenyt!"). Mutta hän on sitä myös ja ennen kaikkea siksi, että jo Herran syntymän ilmoittamisessa hän otti vastaan Jumalan sanan, siksi, että hän uskoi, siksi, että hän oli kuuliainen Jumalalle, siksi, että "hän kätki sydämeensä sanan ja tutkisteli sitä" (vrt. Luuk. 1:45; Luuk. 2:19, 51) ja toteutti sitä koko elämällään. Voimme siis sanoa, että Jeesuksen julistama siunaus ei näennäisestä huolimatta ole ristiriidassa tuon tuntemattoman naisen lausuman siunauksen kanssa. Ne yhtyvät tämän Neitsytäidin persoonassa, joka kutsui itseään vain "Herran palvelijattareksi" (Luuk. 1:38). Jos on totta, että "kaikki suku-

polvet ylistävät häntä autuaaksi” (vrt. Luuk. 1:48), voi sanoa, että tuo nimetön nainen ensimmäisenä tietämättään vahvisti tuon Marian kiitosvirren profeetallisen säkeen ja antoi alun Marian ylistämiselle kautta vuosisatojen.

Jos uskon kautta Mariasta tuli neitsyytensä koskemattomana säilyttäen Pojan synnyttäjä, Pojan, jonka Isä antoi hänelle Pyhän Hengen voimasta, samassa uskossa Maria käsitti ja otti vastaan myös äitiyden toisen ulottuvuuden, jonka Jeesus ilmoitti messiaanisen tehtävänsä kuluessa. Voi sanoa, että tämä äitiyden ulottuvuus kuului Marialle alusta saakka, Pojan siikiämisen ja syntymän hetkestä alkaen. Siitä alkaen hän oli se, ”joka uskoi”. Kun Pojan messiaaninen tehtävä vähitellen selkeni Marian silmissä ja hengessä, hän itse äitinä avautui yhä enemmän tuolle äitiyden ”uutuudelle”, josta tuli hänen ”osansa” Pojan rinnalla. Eikö hän alusta saakka ollutkin julistanut: ”Minä olen Herran palvelijatar. Tapahtukoon minulle niin kuin sanoit” (Luuk. 1:38)? Uskon kautta Maria jatkuvasti kuunteli ja mietiskeli tuota sanaa, jossa – tavalla, joka ”ylittää kaiken tiedon” (Ef. 3:19) – kävi yhä selvemmin ilmi elävän Jumalan itseilmoitus. Äiti Mariasta tuli näin tietyssä mielessä Poikansa ensimmäinen ”opetuslapsi”, ensimmäinen, jolle Poika näytti sanovan ”seuraa minua”, jo ennen kuin hän suuntasi tätä kutsua apostoleille tai kenellekään muulle (Joh. 1:43).

21. Tältä kannalta erityisen puhutteleva on Johanneksen evankeliumin teksti, joka esittää meille Marian Kaanan häissä. Maria näyttäytyy siinä Jeesuksen äitinä hänen julkisen elämänsä alussa: ”Galilean Kaanassa vietettiin häitä. Jeesuksen äiti oli siellä, ja myös Jeesus ja hänen opetuslapsensa kutsuttiin häihin” (Joh. 2:1-2). Tekstistä näyttäisi, että Jeesus ja opetuslapset

kutsuttiin yhdessä Marian kanssa melkeinpä siksi, että Maria oli läsnä tuossa juhlassa: Poika näyttäisi tulleen kutsutuksi äidin vuoksi. Tuota kutsua seuranneet tapahtumat ovat meille hyvin tuttuja. Tuo Jeesuksen tekemistä tunnusmerkeistä ensimmäinen, veden muuttaminen viiniksi, saa evankelistan sanomaan, että Jeesus ”ilmaisi sillä kirkkautensa, ja hänen opetuslapsensa uskoivat häneen” (Joh. 2:11).

Maria on läsnä Galilean Kaanassa Jeesuksen äitinä, ja merkittävällä tavalla hän vaikuttaa tuohon ”tunnusmerkeistä ensimmäiseen”, joka paljastaa hänen Poikansa messiaanisen vallan. ”Viini loppui kesken, ja äiti sanoi Jeesukselle: ’Heillä ei ole viiniä.’ Mutta Jeesus vastasi: ’Mitä tahdot minusta, nainen? Minun aikani ei ole vielä tullut’” (vrt. Joh. 2:3-4). Johanneksen evankeliumissa tuo ”aika” viittaa Isän säätämään hetkeen, jona Poika toteuttaa työnsä ja hänet kirkastetaan (Joh. 7:30; 8:20; 12:23; 13:1; 17:1; 19:27). Vaikka Jeesuksen vastaus äidilleen kuulostaakin torjunnalta (varsinkin jos pohdimme tylyä lausahdusta ”minun aikani ei ole vielä tullut” emmekä kysymystä), siitä huolimatta Maria kääntyy palvelijoiden puoleen ja sanoo heille: ”Mitä hän teille sanookin, tehkää se” (Joh. 2:5). Silloin Jeesus käskää palvelijoita täyttämään ruukut vedellä, ja vedestä tulee viiniä, parempaa kuin se, jota hääjuhlan vieraille oli ensin tarjottu.

Kuinka syvä ymmärrys olikaan Jeesuksen ja hänen äitinsä välillä? Kuinka voimme tutkia heidän läheisen hengellisen yhteytensä salaisuutta? Mutta itse tapahtuma puhuu puolestaan. On varmaa, että tuossa tapahtumassa hahmotuu jo varsin selvästi Marian äitiyden uusi ulottuvuus, uusi merkitys. Hänen äitiydellään on merkitys, joka ei sisälly yksinomaan Jeesuksen sanoihin ja eri tapahtumiin synoptisis-

sa evankeliumeissa (Luuk. 11:27-28 ja 8:19-21; Matt. 12:46-50; Mark. 3:31-35). Näissä teksteissä Jeesus pyrkii ennen kaikkea asettamaan syntymästä johtuvan äitiyden vastakkain sen kanssa, mitä tämän "äitiyden" (ja "veljeydenkin") tulee olla Jumalan valtakunnan ulottuvuudessa, Jumalan isyyden pelastavassa säteilyssä. Johanneksen tekstissä taas Kaanan taapahtuman kuvauksesta hahmottuu se, mikä konkreettisesti ilmenee uudenlaisena äitiytenä Hengen eikä lihan mukaan: Marian huolenpito ihmisiä kohtaan, se, että hän tulee ihmisiä vastaan heidän monenlaisissa tarpeissaan ja hädässään. Galilean Kaanassa näytetään vain yksi konkreettinen, näennäisen pieni ja vähämerkityksinen inhimillisen puutteen puoli ("Heillä ei ole viiniä"). Mutta sillä on symbolista arvoa: tämä inhimillisissä tarpeissa auttaminen merkitsee samalla niiden tuomista Kristuksen messiaanisen tehtävän ja pelastavan voiman piiriin. On kyse välitystehtävästä: Maria asettuu Poikansa ja ihmisten välille heidän puutteensa, hätänsä ja kärsimystensä todellisuudessa. Hän asettuu "keskelle" eli ei toimi välittäjyydessään ulkopuolisena, vaan äidin asemassaan. Hän tietää, että äitinä hän voi – pikemminkin "hänellä on oikeus" – tuoda Pojalleen ihmisten tarpeet. Hänen välitystehtävänsä on luonteeltaan esirukousta: Maria "pyytää" ihmisten puolesta. Eikä vain sitä. Äitinä hän tahtoo myös, että hänen Poikansa messiaaninen valta ilmenisi eli Pojan pelastava voima auttaisi ihmisten onnettomuuksissa, vapauttaisi ihmiset pahasta, joka eri muodoissa ja eriasteisesti raskauttaa heidän elämäänsä. Juuri näin ennusti Messiaasta profeetta Jesaja kuuluisassa tekstissä, jota Jeesus lainasi kotikaupunkilaistensa edessä Nasaretissa: hän on tullut "ilmoittamaan köyhille hyvän sanoman, julistamaan vangituille vapautusta ja sokeille näkönsä saamista..." (Luuk. 4:18).

Toinen olennainen elementti tässä Marian äidintehtävässä löytyy hänen sanoistaan palvelijoille: "Mitä hän teille sanookin, tehkää se." Kristuksen äiti on ihmisten edessä Pojan tahdon julkituoja, hän osoittaa, mitä on tehtävä, jotta Messiaan pelastava voima ilmenisi. Kaanassa Marian esirukouksen ja palvelijoiden kuuliaisuuden kautta alkaa Jeesuksen "hetki". Kaanassa Maria näyttäytyy Jeesukseen uskovana: hänen uskonsa saa aikaan Jeesuksen ensimmäisen "tunnusteon" ja auttaa herättämään opetuslasten uskon.

22. Voimme siis sanoa, että tässä Johanneksen evankeliumin tekstissä ikään kuin ensimmäisen kerran ilmenee totuus Marian äidillisestä huolenpidosta. Tämä totuus on ilmaistu myös Vatikaanin II kirkolliskokouksen opetuksessa. On tärkeä huomata, kuinka se valaisee Marian äidillistä tehtävää suhteessa Kristuksen välittäjyyteen. Siten luemme: "Marian äidillinen tehtävä ihmisiä kohtaan ei millään tavalla vähennä eikä himmennä Kristuksen ainoata välimieheyttä, vaan todistaa sen voiman", koska "yksi on välittäjä Jumalan ja ihmisten välillä, ihminen Kristus Jeesus" (1. Tim. 2:5). Tämä tehtävä kumpuaa Jumalan hyvän tahdon mukaisesti "Kristuksen ansioiden ylenpalttisuudesta, nojautuu Kristuksen välimieheyteen, on siitä täydellisesti riippuvainen sekä ammentaa siitä kaiken voimansa".⁴⁴ Juuri tässä mielessä Galilean Kaanan tapahtuma tarjoaa meille jonkinlaisen ensimmäisen ilmoituksen Marian välitystehtävästä, joka on kokonaan suunnattu kohti Kristusta ja pyrkii hänen pelastavan voimansa ilmenemiseen.

Johanneksen tekstistä ilmenee, että kyse on äidillisestä välitystehtävästä. Kuten kirkolliskokous julistaa: Mariasta tuli "äitimme armon järjestyksessä". Tämä äitiys armon järjestyk-

44 *Lumen gentium*, 60.

sessä syntyy hänen jumalallisesta äitiydestään. Koska Maria Jumalan kaitselmuksen säätämänä oli Lunastajan äiti ja kasvattaja, hänestä tuli ”erityisellä tavalla ennen kaikkia muita hänen aulis avustajansa ja Herran nöyrä palvelijatar”, joka ”kuuliaisuutensa, toivonsa, uskonsa ja palavan rakkautensa kautta myötävaikutti Vapahtajan työssä yliluonnollisen elämän uudelleen syntymiseen ihmissieluissa”.⁴⁵ ”Tämä Marian äitiys armotaloudessa jatkuu keskeytymättä... kunnes kaikki valitut ovat saavuttaneet ikuisen päämääränsä.”⁴⁶

23. Jos Johanneksen kuvaus Kanaan tapahtumasta tuo esiin Marian huolehtivan äitiyden Kristuksen messiaanisen toiminnan alkuvaiheessa, saman evankeliumin toinen kohta vahvistaa tämän äitiyden, kun armon pelastustalous huipentuu eli Kristuksen ristinuhri, hänen pääsiäissalaisuutensa toteutuu. Johanneksen kuvaus on tiivis: ”Jeesuksen ristin luona seisoivat hänen äitinsä ja tämän sisar sekä Maria, Klopaksen vaimo, ja Magdalan Maria. Kun Jeesus näki, että hänen äitinsä ja rakkain opetuslapsensa seisoivat siinä, hän sanoi äidilleen: ’Nainen, tämä on poikasi!’ Sitten hän sanoi opetuslapselle: ’Tämä on äitisi!’ Siitä hetkestä lähtien opetuslapsi piti huolta Jeesuksen äidistä” (Joh. 19:25-27).

Epäilemättä huomaamme tässä ilmauksen Pojan ainutlaatuisesta huolenpidosta äitiään kohtaan, jonka hän jätti niin suureen suruun. Mutta Kristuksen ”ristin testamentti” sanoo enemmän. Jeesus korostaa uutta sidettä äidin ja Pojan välillä, jonka totuuden ja todellisuuden hän juhlallisesti vahvistaa. Voi sanoa, että jos Marian äitiyttä ihmiskukua kohtaan oli jo hahmoteltu aiemmin, nyt se todetaan ja asetetaan selvästi. Se

---

45 *Lumen gentium*, 61.

46 *Lumen gentium*, 62.

kumpuaa Lunastajan pääsiäissalaisuuden lopullisesta toteutumisesta. Kristuksen äiti on keskellä tätä salaisuutta, joka koskee jokaista ihmistä ja koko ihmiskuntaa, ja hänet annetaan äidiksi ihmiselle – jokaiselle ja kaikille. Mies ristin juurella on Johannes, ”opetuslapsi, jota Jeesus rakasti”.⁴⁷ Mutta ei kuitenkaan yksin hän. Traditiota seuraten kirkolliskokous ei epäröi kutsua Mariaa ”Kristuksen äidiksi ja ihmisten äidiksi”. ”Aadamin jälkeläisenä hän kuuluu kaikkiin pelastettaviin ihmisiin... Hän on (Kristuksen) jäsenten todellinen äiti, ... koska hän rakkaudessaan on myötävaikuttanut siihen, että kirkkoon syntyisivät uskovat.”⁴⁸

Tämä ”Marian uusi äitiys”, joka syntyy uskosta, on ”uuden” rakkauden hedelmää, joka kypsyy hänessä lopullisesti ristin juurella, hänen osallistuessaan Pojan lunastavaan rakkauteen.

24. Olemme protoevankeliumiin sisältyneen lupauksen toteutumisen keskipisteessä: ”Naisen jälkeläinen on iskevä käärmeen pään murskaksi” (vrt. 1. Moos. 3:15). Jeesus Kristus voittaa lunastuskuolemallaan synnin ja kuoleman pahuuden juuriaan myöten. On merkittävää, että puhuessaan äidilleen ristin korkeudesta Jeesus kutsuu häntä ”naiseksi” ja sanoo hänelle: ”Nainen, tämä on poikasi”. Samalla nimityksellä hän oli kääntynyt äitinsä puoleen myös Kaanassa (Joh. 2:4). Epäilemättä erityisesti nyt Golgatalla tuo ilmaisu saavuttaa Marian salaisuuden syvyyden, osoittaa sen ainutlaatuisen

---

47 Origenes kirjoittaa Marian ja Johanneksen läsnäolosta Golgatalla: ”Evanke-liumit ovat koko Raamatun ensi hedelmä ja Johanneksen evankeliumi on evankeliumeista ensimmäinen: kukaan ei voi käsittää sen merkitystä, ellei ole laskenut päätään Jeesuksen rinnalle ja ottanut Jeesukselta vastaan Mariaa äitinä”: *Comm. in Ioan.*, 1, 6: PG 14, 31; vrt. pyhä Ambrosius, *Expos. Evang. sec. Lucam*, X, 129-131: CSEL 32/4, 504 s.

48 *Lumen gentium*, 54 ja 53; viimeksi mainittu teksti lainaa pyhää Augustinusta, *De Sancta Virginitate*, VI, 6: PL 40, 399.

aseman, joka hänellä on koko pelastustaloudessa. Kuten kirkolliskokous opettaa, Mariassa, ”Siionin ylevässä tyttäressä, pitkä lupauksen aika täyttyi ja alkoi uusi armon aika, kun Jumalan Poika otti hänestä itselleen ihmisluonnon vapahtaakseen ihmiset synnistä lihansa salaisuuksien kautta”.⁴⁹

Jeesuksen ristiltä lausumat sanat merkitsevät, että hänen synnyttäjensä äitiys jatkuu uudella tavalla kirkossa ja kirkon kautta, jota symboloi ja edustaa Johannes. Maria, joka ”armoitettuna” on tuotu Kristuksen salaisuuteen olemaan hänen äitinsä eli pyhä Jumalansynnyttäjä, pysyy kirkon kautta tuossa salaisuudessa ”naisena”, josta Ensimmäinen Mooseksen kirja (1. Moos. 3:15) puhui pelastushistorian alussa ja Ilmestyskirja (Ilm. 12:1) sen lopussa. Kaitselmuksen ikuisen suunnitelman mukaan Marian jumalallinen äitiys on vuodatettava kirkon ylle. Siihen viittaavat tradition lausumat, joiden mukaan Marian äitiys kirkkoa kohtaan heijastaa ja jatkaa hänen äitiyttään Jumalan Poikaa kohtaan.⁵⁰

Vatikaanin II kirkolliskokouksen mukaan Marian äitiyden jatkuvuus näkyi hetkenä, jona kirkko syntyi ja ilmeni täysin maailmassa: ”Koska Jumala ei tahtonut ilmoittaa ihmiskunnan pelastuksen sakramenttia juhlallisesti ennen kuin oli vuodattanut Kristuksen lupaaman Pyhän Hengen, näemme apostolien helluntaipäivää odottaessaan ’pysyvän yksimielisinä rukouksessa naisten kanssa, ja Marian, Jeesuksen äidin kanssa ja Jeesuksen veljien kanssa’ (Ap.t. 1:14). Näemme myös Marian rukouksillaan anovan Pyhän Hengen lahjaa, hänen, joka jo enkelin ilmestyksessä oli varjonnut hänet.”⁵¹

---

⁴⁹ *Lumen gentium*, 55.

⁵⁰ Vrt. pyhä Leo Suuri, *Tractatus* 26, *De natale Domini*, 2: CCL 138, 126.

⁵¹ *Lumen gentium*, 59.

Pyhän Hengen vaikutuksesta toteutuneessa armon pelastus-
taloudessa on siis ainutlaatuinen vastaavuus Sanan lihaksitulemisen ja kirkon syntymän välillä. Näitä kahta hetkeä yhdistävä henkilö on Maria: Maria Nasaretissa ja Maria Jerusalemissa yläkerran huoneessa. Kummassakin tapauksessa hänen hienovarainen mutta olennainen läsnäolonsa osoittaa "Hengestä syntymisen" tien. Siten hän, joka on Kristuksen salaisuudessa läsnä äitinä, tulee Poikansa tahdosta ja Pyhän Hengen työn kautta läsnäolevaksi kirkon salaisuudessa. Myös kirkossa jatkuu hänen äidillinen läsnäolonsa, kuten ristiltä lausutut sanat osoittivat: "Nainen, katso poikasi"; "katso, äitisi".

TOINEN OSA

JUMALANÄITI PYHIINVAELTAVAN KIRKON KESKELLÄ

1. Kirkko, Jumalan kansa, on juurtunut kaikkiin kansoihin maan päällä

25. "Kirkko 'kulkee pyhiinvaellusmatkaansa maailman vainojen ja Jumalan lohdutuksen keskellä'⁵² julistaen Herran ristiä ja kuolemaa siihen asti, kunnes hän tulee (vrt. 1. Kor. 11:26)."⁵³ "Samoin kuin jo lihallista Israelia sen erämaavaelluksen aikana kutsuttiin 'Jumalan kirkoksi' (Neh. 13:1; vrt. 4. Moos. 20:4; 5. Moos. 23:1), samoin myös uutta Israelia... nimitetään Kristuksen kirkoksi (Matt. 16:18), koska hän itse on sen ansainnut omalla verellään (vrt. Ap.t. 20:28), täyttänyt sen Hengellään ja antanut sille soveliaat välineet näkyvää ja yhteisöllistä yhteyttä varten. Jumala on kutsunut kokoon ne,

52 Pyhä Augustinus, *De civitate Dei*, XVIII, 51: CCL 48, 650.

53 *Lumen gentium*, 8.

jotka uskoen näkevät Jeesuksessa pelastuksen aikaansaajan ja ykseyden ja rauhan alkulähteen, ja siten perustanut kirkon, jotta se olisi kaikille ja itse kullekin tämän autuutta tuottavan ykseyden näkyvä sakramentti.”⁵⁴

Vatikaanin II kirkolliskokous puhuu pyhiinvaeltavasta kirkosta perustaen analogian Vanhan liiton Israelin erämaavaelluksen kanssa. Vaelluksella on myös ulkoinen luonne, joka on näkyvä ajassa ja paikassa, jossa se historiallisesti tapahtuu. ”Laajentuakseen maailman kaikkiin osiin kirkko astuu ihmiskunnan historiaan ylittäen kuitenkin samalla aikojen ja kansojen rajat.”⁵⁵ Kirkon pyhiinvaellus on kuitenkin olennaisesti luonteeltaan sisäistä: on kyse pyhiinvaelluksesta uskossa, ”ylösnousseen Herran voimasta”;⁵⁶ pyhiinvaelluksesta Pyhässä Hengessä, joka on annettu kirkolle näkymättömäksi Puolustajaksi (*Parákletos*) (vrt. Joh. 14:26; 15:26; 16:7). ”Vaeltaessaan kiusausten ja ahdistusten keskellä kirkko saa vahvistusta Herran sille lupaaman Jumalan armon voimasta... ja lakkaamatta uudistaa itseään Pyhän Hengen vaikutuksen alaisena, kunnes se kerran ristin kautta pääsee valoon, jossa aurinko ei koskaan laske.”⁵⁷

Juuri tässä kirkon vaelluksessa, pyhiinvaelluksessa kautta paikkojen ja aikojen, ja vielä enemmän sielujen historiassa on läsnä Maria. Hän, joka on ”autuas, koska uskoi”, edistyi uskon pyhiinvaelluksella ja osallistui Kristuksen salaisuuteen toisella tavoin kuin yksikään toinen luotu. Kirkolliskokous sanoi: ”Maria on astunut hyvin syvälle pelastushistoriaan, niin että hänessä yhtyvät ja hänestä heijastuvat tietyllä tavalla

---

54 *Lumen gentium*, 9.

55 *Lumen gentium*, 9.

56 *Lumen gentium*, 8.

57 *Lumen gentium*, 9.

uskon suurimmat salaisuudet.”⁵⁸ Kaikkien uskovien joukossa Maria on kuin peili, josta kaikkein syvällisimmin ja kirkkaimmin heijastuvat ”Jumalan suuret teot” (Ap.t. 2:11).

26. Kristuksen apostolien perustalle rakentama kirkko tuli täysin tietoiseksi näistä Jumalan suurista teoista helluntapäivänä, kun yläkerran huoneeseen kokoontuneet ”tulivat täyteen Pyhää Henkeä ja alkoivat puhua eri kielillä sitä mitä Henki antoi heille puhuttavaksi” (Ap.t. 2:4). Tuosta hetkestä alkaa myös uskon tie, kirkon pyhiinvaellus kautta ihmisten ja kansojen historian. Tiedämme, että tuon tien alussa Maria on läsnä. Näemme hänen apostolien keskellä yläkerran huoneessa ”rukouksillaan anovan Pyhän Hengen lahjaa”.⁵⁹

Tietyissä mielessä hänen uskon tiensä oli pitempi. Pyhä Henki oli jo laskeutunut Marian ylle, josta oli tullut hänen uskollinen morsiamensa Herran syntymän ilmoittamisessa. Hän otti vastaan todellisen Jumalan Sanan ”alistaen ymmärryksensä ja tahtonsa täydellisesti itsensä ilmoittavalle Jumalalle sekä omaksuen vapaaehtoisesti hänen antamansa ilmoituksen”, jättäytyen kokonaan Jumalalle ”uskon kuuliaisuudessa”⁶⁰, jonka kautta hän vastasi enkelille: ”Minä olen Herran palvelijatar. Tapahtukoon minulle niin kuin sanoit.” Yläkerran huoneessa rukoilevan Marian uskon tie on siis pitempi kuin muiden sinne kokoontuneiden: Maria edeltää heitä, ”käy heidän edellä”.⁶¹ Helluntain hetkeä Jerusalemissa valmisteli ristin lisäksi myös Herran syntymän ilmoittamisen hetki Nasaretissa. Yläkerran huoneessa Marian matka kohtaa kirkon uskon tien. Millä tavalla?

---

58 *Lumen gentium*, 65.

59 *Lumen gentium*, 59.

60 *Vrt. Dei Verbum*, 5.

61 *Vrt. Lumen gentium*, 63.

Niiden joukossa, jotka yläkerran huoneessa rukoilivat lakkaamatta ja valmistautuivat menemään ”kaikkialle maailmaan” saatuaan Hengen, oli joitakin, jotka Jeesus oli vähitellen kutsunut aloitettuaan tehtävänsä Israelissa. Yksitoista heistä hän oli asettanut apostoleiksi ja välittänyt heille tehtävän, jonka itse oli saanut Isältä: ”Niin kuin Isä on lähettänyt minut, niin lähetän minä teidät” (Joh. 20:21), hän oli sanonut apostoleille ylösnousemuksen jälkeen. Neljäkymmenen päivän kulu-
tua, ennen kuin palasi Isän luo, hän oli lisännyt: ”Kun Pyhä Henki tulee teihin, te olette minun todistajani... maan ääriin saakka” (vrt. Ap.t. 1:8). Tämä apostolien tehtävä alkaa heidän lähtiessään Jerusalemin yläkerran huoneesta. Kirkko syntyy ja kasvaa silloin Pietarin ja muiden apostolien todistaessa ristiinnaulitusta ja ylösnousseesta Kristuksesta (Ap.t. 2:31, 3:15, 4:10, 5:30).

Maria ei varsinaisesti saanut tätä apostolista tehtävää. Hän ei ollut niiden joukossa, jotka Jeesus lähetti kaikkialle maailmaan tekemään kaikki kansat opetuslapsiksi (vrt. Matt. 28:19), kun hän antoi heille tämän lähetystehtävän. Mutta Maria oli yläkerran huoneessa, jossa apostolit valmistautuivat vastaanottamaan tämän lähetystehtävän totuuden Hengen tullessa: hän oli heidän kanssaan. Heidän keskellään Maria rukoili lakkaamatta Jeesuksen äitinä (vrt. Ap.t. 1:14), ristiinnaulitun ja ylösnousseen Kristuksen äitinä. Ja tuo ensimmäinen ryhmä niistä, jotka uskossa katsoivat ”Jeesukseen, pelastuksen aikaansaajaan”⁶², tiesi, että Jeesus oli Marian poika ja Maria hänen äitinsä. Sellaisena Maria oli sikiämisestä ja syntymästä alkaen ainutlaatuinen Jeesuksen salaisuuden todistaja, sen salaisuuden, jonka risti ja ylösnousemus oli paljastanut ja vahvistanut heidän silmiensä edessä. Kirkko siis

62 Vrt. *Lumen gentium*, 9.

ensi hetkestä alkaen katsoi Mariaa Jeesuksen kautta, niin kuin se katsoi Jeesusta Marian kautta. Hän oli tuolloin ja on aina kirkolle ainutlaatuinen todistaja Jeesuksen lapsuusvuosista ja kätketystä elämästä Nasaretissa, kun hän "kätki sydämeensä kaiken, mitä oli tapahtunut, ja tutkisteli sitä" (Luuk. 2:19, 51).

Mutta kirkolle tuolloin ja aina Maria oli ja on ennen kaikkea "autuas, koska hän uskoi": hän uskoi ensimmäisenä. Alkaen Herran syntymän ilmoittamisesta ja syntymästä Betlehemin tallissa Maria seurasi Jeesusta askel askeleelta äidillisellä pyhiinvaelluksellaan uskossa. Hän seurasi Jeesusta kätketyn elämän vuosina Nasaretissa, hän seurasi Jeesusta myös, kun tämä lähti kotoa ja alkoi "tehdä ja opettaa" (vrt. Ap.t. 1:1) Israelin keskellä; hän seurasi Jeesusta ennen kaikkea Golgatan traagisessa kokemuksessa. Nyt kun Maria oli apostolien kanssa Jerusalemin yläkerran huoneessa kirkon aamunkoitossa, hänen enkelin ilmoittamisessa syntynyt uskonsa sai vahvistuksen. Enkeli oli sanonut: "Sinä tulet raskaaksi ja synnytät pojan, ja sinä annat hänelle nimeksi Jeesus. Hän on oleva suuri... Hän hallitsee Jaakobin sukua ikuisesti, hänen kuninkuudellaan ei ole loppua." Viime ajan tapahtumat ristillä olivat kätkeneet pimeyteen tämän lupauksen, mutta edes ristien juurellakaan Marian usko ei horjunut. Hän oli se, joka Abrahamin lailla "toivoi, vaikka toivoa ei ollut" (Room. 4:18). Ja ylösnousemuksen jälkeen toivo oli paljastanut todelliset kasvonsa ja lupaus oli muuttumassa todellisuudeksi. Ennen paluutaan Isän luo Jeesus oli sanonut apostoleille: "Menkää ja tehkää kaikki kansat minun opetuslapsikseni... Minä olen teidän kanssanne kaikki päivät maailman loppuun asti" (Matt. 28:19). Näin sanoi hän, joka ylösnousemuksellaan ilmoitti olevansa kuoleman voittaja, jonka valtakunnalla, kuten enkeli oli sanonut, "ei ole loppua".

27. Nyt kirkon aamunkoitossa, helluntaina Jerusalemissa alkaneen pitkän uskon vaelluksen alussa, Maria oli kaikkien niiden kanssa, jotka muodostivat "uuden Israelin" siemenen. Hän oli läsnä heidän keskellään poikkeuksellisena Kristuksen salaisuuden todistajana. Kirkko rukoili jatkuvasti yhdessä hänen kanssaan ja samalla "mietiskeli häntä ihmiseksi tulleen Sanan valossa". Näin tulisi olemaan aina. Kun kirkko "tunkeutuu syvemmälle lihaksi tulleen Sanan korkeimpaan salaisuuteen", se ajattelee Kristuksen äitiä syvällä kunnioituksella ja hartaudella.⁶³ Maria kuuluu erottamattomasti Kristuksen salaisuuteen. Hän kuuluu myös kirkon salaisuuteen alusta saakka, alkaen päivästä, jona kirkko syntyi. Sen perustalta, mitä kirkko on alusta saakka ollut ja millaiseksi sen on jatkuvasti tullut sukupolvea sukupolveen, maan kaikkien kansojen keskellä, löydämme hänet, joka uskoi Herran antaman lupauksen täyttyvän (vrt. Luuk. 1:45). Juuri tämä Marian usko, joka merkitsee Jumalan uuden ja ikuisen liiton alkua ihmiskunnan kanssa Jeesuksessa Kristuksessa, tämä hänen sankarillinen uskonsa "edeltää" kirkon apostolista todistusta ja pysyy kirkon sydämessä kätkettynä kuin Jumalan ilmoituksen erityinen perintö. Sukupolvea sukupolveen kaikki ne, jotka ottavat vastaan kirkon apostolisen todistuksen, ovat osallisia tästä salatusta perinnöstä; tietyssä mielessä he ovat osallisia Marian uskosta.

Elisabetin sanat "autuas sinä joka uskoit" saattavat Neitsyt Mariaa myös helluntaina, ne seuraavat häntä ajasta aikaan kaikkialla siellä, missä Kristuksen pelastussalaisuuden tunteminen leviää kirkon apostolisen todistuksen ja palvelutyön kautta. Näin toteutuu Marian kiitosvirren ennustus: "Kaikki sukupolvet ylistävät minua autuaaksi, sillä Voimallinen on

63 Vrt. *Lumen gentium*, 65.

tehnyt minulle suuria tekoja. Hänen nimensä on pyhä" (Luuk. 1:48). Kristuksen salaisuuden tunteminen johtaa siunaamaan hänen äitiään Jumalansynnyttäjälle osoitettavan erityisen kunnioittamisen muodossa. Mutta tähän kunnioituksen sisältäyty aina hänen uskonsa siunaaminen, koska Nasaretin Neitsyt oli autuas ennen kaikkea uskonsa kautta, Elisabetin sanojen mukaan. Ne, jotka kaikissa sukupolvissa, kansoissa ja kansakunnissa ottavat uskossa vastaan Kristuksen, lihaksi tulleen Sanan ja maailman Lunastajan salaisuuden, eivät ainoastaan käänny kunnioittaen ja luottavasti hänen äitinsä Marian puoleen, vaan etsivät myös Marian uskosta tukea omalle uskollleen. Juuri tämä elävä osallisuus Marian uskoon määrittää hänen erityisen asemansa pyhiinvaeltavassa kirkossa, joka on uusi Jumalan kansa maan päällä.

28. Kuten kirkolliskokous sanoo, "Maria on astunut hyvin syvälle pelastushistoriaan... Sananjulistuksen ja kunnioituksen kohteena ollessaan Maria vetää uskovia Poikansa ja hänen uhrinsa puoleen sekä Isän rakkauteen".⁶⁴ Siksi Marian uskota, kirkon apostolisen todistuksen mukaisesti, jollakin tavalla jatkuvasti tulee pyhiinvaeltavan Jumalan kansan uskoa: ihmisten ja yhteisöjen, piirien ja kokoontumisten ja kirkon eri ryhmien uskoa. Se on uskoa, jota välitetään samanaikaisesti sekä tiedon että sydämen kautta. Se saavutetaan tai saadaan jatkuvasti uudelleen rukouksen kautta. Siksi "kirkko myös apostolisessa työssään täydellä syyllä katsoo häneen, joka synnytti Kristuksen, hänet, joka sikisi Pyhästä Hengestä ja syntyi Neitsyestä, jotta hän Kirkon kautta syntyisi ja kasvaisi myös uskovien sydämissä".⁶⁵

---

64 *Lumen gentium*, 65.

65 *Lumen gentium*, 65.

Tänään, kun tällä uskon pyhiinvaelluksella lähestymme toisen kristillisen vuosituhannen loppua, kirkko kiinnittää Vatikaanin II kirkolliskokouksen opetuksen kautta huomiotamme siihen, mitä kirkko näkee itsensä olevan ”yhtenä ja ainoana Jumalan kansana kaikkien maailman kansojen keskuudessa”. Se muistuttaa meitä totuudesta, että ”kaikki maailmassa hajallaan olevat uskovat ovat yhteydessä toisiinsa Pyhän Hengen kautta”.⁶⁶ Voimme sanoa, että tässä yhteydessä toteutuu jatkuvasti helluntain salaisuus. Samanaikaisesti Herran apostolit ja opetuslapset kaikista maan kansoista rukoilevat lakkaamatta yhdessä Marian, Jeesuksen äidin kanssa (Ap.t. 1:14). He ovat sukupolvesta sukupolveen sen valtakunnan merkki, joka ei ole tästä maailmasta.⁶⁷ He ovat myös tietoisia siitä, että tämän maailman keskellä heidän on kokoonnuttava sen Kuninkaan ympärille, jolle kansat on annettu perinnöksi (Ps. 2:8) ja jolle Isä antoi ”hänen isänsä Daavidin valtaistuimen”, jotta ”hän hallitsee Jaakobin sukua ikuisesti, hänen kuninkuudellaan ei ole loppua”.

Maria on saman uskon kautta, joka teki hänet autuaaksi erityisesti Herran syntymän ilmoittamisen hetkenä, läsnä kirkon lähetystehtävässä, läsnä tänä odotusaikana kirkon työssä, joka tuo maailmaan hänen Poikansa valtakunnan.⁶⁸

Tällä Marian läsnäololla on monenlaisia ilmaisutapoja nykyään niin kuin koko kirkon historiassakin. Sillä on myös monimuotoinen toimintakenttä: Yksittäisten uskovien usko ja hartaus, kristittyjen perheiden tai ”kotikirkkojen” traditiot, seurakunta- ja lähetisyhteisöjen, sääntökuntainstituuttien ja

---

66 Vrt. *Lumen gentium*, 13.

67 Vrt. *Lumen gentium*, 13.

68 Vrt. *Lumen gentium*, 13.

hiippakuntien toiminta; suurten pyhäkköjen loistava veto-voima. Niissä niin yksilöt ja paikalliset ryhmät kuin joskus kokonaiset kansakunnat ja yhteiskunnat, jopa kokonaiset maanosatkin etsivät kohtaamista Herran äidin kanssa. Hän on autuas, koska uskoi, ensimmäinen uskovien joukossa; siksi hänestä tuli Immanuelin äiti. Tämä on Palestiinan maan sanoma; se on kaikkien kristittyjen hengellinen kotimaa, koska se oli maailman Pelastajan ja hänen äitinsä kotimaa. Tämä on lukemattomien pyhäkköjen sanoma, joita kristinusko on kohottanut Roomassa ja maailmassa kautta vuosisatojen. Tämä on sellaisten keskusten sanoma kuin Guadalupe, Lourdes, Fatima ja monet muut eri maissa – en voi jättää mainitsematta myöskään synnyinmaani Jasna Góraa. Voisi ehkä puhua erityisestä uskon ja mariaanisen hurskauden ”maantieteestä”, joka käsittää kaikki nämä Jumalan kansan erityiset pyhiinvaelluspaikat. Niissä Jumalan kansa etsii kohtaamista Jumalanäidin kanssa löytääkseen vahvistusta uskolleen Marian äidillisen läsnäolon säteilystä, hänen, joka uskoi. Marian uskossa, jo Herran syntymän ilmoittamisessa ja täydelleen ristin juurella, ihmiselle avautui uudelleen se sisäinen tila, jossa ikuinen Isä voi täyttää meidät ”kaikella Hengen siunauksella”. Se on ”uuden ja ikuisen liiton” tila.⁶⁹ Tämä tila on olemassa kirkossa, joka on Kristuksessa ”ikään kuin sakramentti, ts. mitä läheisimmän Jumala-yhteyden ja koko ihmiskunnan ykseyden merkki ja välikappale”.⁷⁰

Uskossa, jonka Maria tunnusti Herran syntymän ilmoittamisessa ”Herran palvelijattarena” ja jossa hän jatkuvasti ”edeltää” kaikkialla maan päällä vaeltavaa Jumalan kansaa, kirkko

69 Vrt. Roomalainen messukirja, eukaristiset rukoukset, kalkin konsekraation sanat.

70 *Lumen gentium*, 1.

”herkeämättä pyrkii kokoamaan koko ihmiskunnan... Kristuksen johtoon, hänen Henkensä yhteyteen”.⁷¹

2. Kirkon vaellus ja kaikkien kristittyjen ykseys

29. ”Henki herättää kaikissa Kristuksen opetuslapsissa kai puun ja ponnistelun, jotta kaikki yhtyisivät rauhan hengessä Kristuksen säätämällä tavalla yhdeksi laumaksi yhden ainoan Paimenen johtoon.”⁷² Kirkon vaellusta erityisesti omana aikamme leimaa ekumenia. Kristityt etsivät teitä palauttaakseen sen ykseyden, jota Kristus rukoili Isältä opetuslapsilleen päivää ennen kärsimistään: ”Että he kaikki olisivat yhtä, niin kuin sinä, Isä, olet minussa ja minä sinussa. Niin tulee heidänkin olla yhtä meidän kanssamme, jotta maailma uskoisi sinun lähettäneen minut” (Joh. 17:21). Kristuksen opetuslasten ykseys on siten suuri merkki, joka on annettu herättämään uskoa maailmassa, kun taas heidän jakautuneisuutensa on skandaali.⁷³

Ekumeeninen liike, joka perustuu yhä selvempään ja laajempaan tietoisuuteen siitä, kuinka tärkeää on saavuttaa kaikkien kristittyjen ykseys, sai katolisen kirkon osalta ratkaisevan ilmaisuksensa Vatikaanin II kirkolliskokouksen työssä. Kristittyjen on itsessään ja yhteisöissään syvennettävä sitä ”uskon kuulliaisuutta”, josta Maria on ensimmäinen ja loistavin esimerkki. Ja koska Maria on ”täällä maan päällä vaeltavan Jumalan kansan johtotähti ja varman toivon ja lohdutuksen merkki”, ”pyhälle kirkolliskokoukselle tuottaa suurta iloa ja lohdutusta se tosiseikka, että myöskään erossa olevien veljemme

⁷¹ *Lumen gentium*, 13.

⁷² *Lumen gentium*, 15.

⁷³ Vrt. Vatikaanin II kirkolliskokous, dekreetti *Unitatis redintegratio*, 1.

joukosta ei puutu niitä, jotka osoittavat Herran ja Vapahtajan äidille hänelle kuuluvaa kunnioitusta. Näiden joukossa ovat erikoisesti idän kristityt”.⁷⁴

30. Kristityt tietävät, että heidän ykseytensä saavutetaan todella uudelleen vain, jos se perustuu uskon ykseyteen. Heidän on ratkaistava huomattavia opillisia erimielisyyksiä koskien kirkon salaisuutta ja palveluvirkkaa ja joskus myös koskien Marian tehtävää pelastustyössä.⁷⁵ Katolisen kirkon käymät vuoropuhelut lännen kirkkojen ja kirkollisten yhteisöjen kanssa⁷⁶ keskittyvät yhä enemmän näihin kahteen pelastussalaisuuden erottamattomaan ulottuvuuteen. Jos lihaksi tulleen Sanan salaisuus saa meidät näkemään jumalanäitiyden salaisuuden ja Jumalanäidin mietiskeleminen johdattaa meidät syvempään ymmärrykseen inkarnaation salaisuudesta, sama on sanottava kirkon salaisuudesta ja Marian tehtävästä pelastustyössä. Tutkimalla syvemmin näitä molempia ja selventämällä niitä toistensa valossa kristityt, jotka tahtovat – kuten heidän äitinsä heitä kehottaa – tehdä sen, mitä Jeesus sanoo heille (Joh. 2:5), voivat yhdessä edistyä ”uskon pyhiinvaelluksella”. Tämän vaelluksen, jonka esikuvana Maria pysyy, on johdatettava heidät ykseyteen, jota heidän ainoa Herransa tahtoo ja jota suuresti toivovat ne, jotka kuuntelevat tarkkaavasti sitä, mitä nykyään ”Henki sanoo kirkoille” (Ilm. 2:7).

On siksi toivon merkki, että nämä kirkot ja kirkolliset yhteisöt ovat löytämässä yhteisymmärryksen katolisen kirkon kanssa kristinuskon perustavanlaatuisista kohdista myös koski-

---

74 *Lumen gentium*, 68, 69. Pyhimmistä Mariasta kristittyjen ykseyden edistäjänä ja Marian kultista idässä vrt. Leo XIII, kiertokirje *Adiutricem populi* (5. syyskuuta 1895): *Acta Leonis*, XV, 300-312.

75 Vrt. *Unitatis redintegratio*, 20.

76 Vrt. *Unitatis redintegratio*, 19.

en Neitsyt Mariaa. Ne tunnustavat Marian Herran äidiksi ja pitävät tätä osana uskoamme Kristukseen, tosi Jumalaan ja tosi ihmiseen. Ne katsovat Mariaan, joka ristin juurella ottaa rakkaan opetuslapsen vastaan poikanaan, kuten opetuslapsi puolestaan ottaa hänet vastaan äitinään.

Miksi emme siis katsoisi häneen yhteisenä äitinämme, joka rukoilee Jumalan perheen ykseyden puolesta ja "edeltää" meitä kaikkia, ensimmäisenä pitkässä sarjassa todistajia, jotka uskovat ainoaan Herraan, Jumalan Poikaan, joka sikisi hänen neitseellisessä kohdussaan Pyhän Hengen kautta?

31. Toisaalta haluan korostaa sitä, kuinka katolinen kirkko, ortodoksinen kirkko ja vanhat idän kirkot tuntevat olevansa syvästi yhtä rakkaudessa ja ylistyksessä Jumalansynnyttäjää kohtaan. Sen lisäksi, että "kristinuskon perusdogmit, jotka käsittelevät Kolminaisuutta ja Neitsyt Mariasta lihaksi tullutta Jumalan Sanaa, on määritelty idässä pidetyissä ekumeenisissa kirkolliskokouksissa",⁷⁷ myös liturgisessa jumalanpalveluksessaan "idän kirkot ylistävät ihanin hymnein ainaista Neitsyttä Mariaa, pyhää Jumalansynnyttäjää".⁷⁸

Näihin kirkkoihin kuuluvat veljet ovat kokeneet historiansaan monenlaisia vaihteita, mutta sitä on aina leimannut elävä tahto sitoutua kristinuskoon ja apostoliseen toimintaan julmistakin vainoista huolimatta. Tuo historia kertoo uskollisuudesta Herralle, autenttisesta "uskon pyhiinvaelluksesta" kautta paikkojen ja aikojen. Sen kuluessa idän kristityt ovat aina katsoneet rajattomalla luottamuksella Herran äitiin, juhlineet häntä ylistyksen ja huutaneet häntä lakkaamatta avuksi

⁷⁷ *Unitatis redintegratio*, 14.

⁷⁸ *Unitatis redintegratio*, 15.

rukouksin. Kristillisen elämänsä vaikeina hetkinä he ”ovat paenneet hänen turviinsa”⁷⁹ tietoisina siitä, että hänessä heillä on väkevä apu. Kirkot, jotka tunnustavat Efeson kirkolliskokouksen opin, julistavat Neitsyen olevan ”tosi Jumalanäiti”, koska ”Herramme Jeesus Kristus, joka ennen aikojen alkua on Isästä syntynyt jumaluuden mukaan, viimeisinä päivinä meidän ja meidän pelastuksemme tähden syntyi Neitsyt Mariasta, Jumalanäidistä, ihmisyyden mukaan”.⁸⁰ Kreikkalaiset kirkkoisät ja bysanttilainen traditio ovat mietiskelleet Neitsyttä ihmiseksi tulleen Sanan valossa ja pyrkineet tutkimaan sitä syvää sidettä, joka yhdistää Marian Jumalanäitinä Kristukseen ja kirkkoon: Neitsyt on pysyvästi läsnä pelastussalaisuuden koko todellisuudessa.

Pyhä Kyrillos Aleksandrialainen johdatti koptilaiset ja etiopialaiset traditiot tällaiseen Marian salaisuuden kontemplatioon, ja ne puolestaan ovat juhlistaneet sitä kukoistavalla runoudella.⁸¹ Runollinen nero, pyhä Efraim Syyrialainen, jota kutsuttiin ”Pyhän Hengen sitraksi”, lauloi väsymättä Marian ylistystä ja jätti edelleen elävän jäljen koko syyrialaisen kirkon traditioon.⁸² Pyhä Grigor Narekilainen, yksi Armenian loistavimmista kirjailijoista, pohti Jumalansynnyttäjän ylistyksensä vahvalla runollisella innoituksella inkarnaation salaisuuden eri ulottuvuuksia; jokainen niistä oli hänelle tilaisuus laulaa ja ylistää Neitsyt Marian, lihaksi tulleen Sanan äidin

---

79 *Lumen gentium*, 66.

80 Khalkedonin ekumeeninen kirkolliskokous, *Definitio fidei: Conciliorum Oecumenicorum Decreta*, Bologna 1973, 86 (DS 301).

81 Vrt. *Weddâsê Mâryâm* (Marian ylistykset), joka seuraa etiopialaista psalttaria ja sisältää hymnejä ja rukouksia Marialle viikon jokaista päivää varten. Vrt. myös *Matshafa Kidâna Mehvat* (laupeuden liiton kirja); on korostettava, kuinka tärkeä sija Marialla on etiopialaisissa hymneissä ja liturgiassa.

82 Vrt. pyhä Efraim Syyrialainen, *Hymm. de Nativitate*: Scriptorum Syri, 82, CSCO, 186.

poikkeuksellista arvokkuutta ja suurenmoista kauneutta.⁸³ Ei siis ole yllättävää, että Marialla on etuoikeutettu asema vanhojen idän kirkkojen jumalanpalveluselämässä verrattoman runsaine juhlineen ja hymneineen.

32. Bysanttilaisessa liturgiassa kaikkina jumalallisen hetki-palveluksen hetkinä Äidin ylistys liittyy Pojan ylistykseen ja siihen ylistykseen, joka Pojan kautta kohotetaan Isän puoleen Pyhässä Hengessä. Pyhän Johannes Khrysostomoksen anaforassa tai eukaristisessa rukouksessa, heti epikleesin jälkeen, kokoontunut seurakunta laulaa Jumalanäidille näin: ”Totisesti on kohtuullista ylistää autuaaksi sinua, Jumalansynnyttäjä, aina autuas ja viaton ja meidän Jumalamme äiti. Me ylistämme sinua, joka olet kerubeja kunnioitettavampi ja serafeja verrattomasti jalompi. Sinua, puhdas Neitsyt, Sanan synnyttäjä, sinua, totinen Jumalansynnyttäjä.”

Nämä ylistykset, jotka jokaisessa eukaristisen liturgian vietossa kohotetaan Marialle, ovat muovanneet uskovien uskoa, hartautta ja rukousta. Vuosisatojen kuluessa ne ovat läpäisseet heidän koko hengellisen asennoitumisensa ja herättäneet heissä syvän hartauden kaikkeinpyhintä Jumalanäitiä kohtaan.

33. Tänä vuonna vietetään Nikean II ekumeenisen kirkolliskokouksen (v. 787) 1200-vuotisjuhlaa. Tunnetun pyhiä kuvia koskeneen kiistan päättäen tuo kirkolliskokous määritteli, että pyhien isien opetuksen ja kirkon yleismaailmallisen tradition mukaan uskovien kunnioitettaviksi voitiin asettaa ristien ohella myös Jumalanäidin, enkeleiden ja pyhien kuvia

---

83 Vrt. pyhä Grigor Narekilainen, *Le livre de prières*: S. Ch. 78,160-163; 428-432.

sekä kirkoissa, kodeissa että katujen varsilla.⁸⁴ Tämä käytäntö on säilytetty kaikkialla idässä ja myös lännessä. Neitsyen kuvilla on kunniapaikka kirkoissa ja kodeissa. Mariaa kuvataan niissä monella tavalla: Jumalan valtaistuimena, joka kantaa Herraa ja antaa hänet ihmisille (Theotókos); tienä, joka johtaa Kristuksen luo ja osoittaa häntä (Hodigitria); rukouksessa, esirukoilijana ja merkinä Jumalan läsnäolosta uskovien tiellä aina Herran päivään saakka (Deesis); suojelijana, joka levittää viittansa kansojen ylle (Pokrov); laupiaana ja hellänä Neitsyenä (Eleousa). Tavallisesti hänet kuvataan Poikansa kanssa eli hän kantaa Jeesus-lastaa käsivarsillaan: suhde Poikaan kirkastaa äidin. Toisinaan hän suutelee lastaan hellästi (Glykofilousa); toisinaan hän on hieraattinen hahmo, joka näyttää syventyneen mietiskelemään historian Herraa (Ilm. 5:9-14).⁸⁵

On hyvä muistaa myös Vladimirin Jumalanäidin ikoni, joka on jatkuvasti saattanut vanhan Rus'in kansojen pyhiinvaellusta uskossa. Näiden jalojen maiden – nöyrien, ajattelevien ja pyhien ihmisten maiden – kristinuskoon kääntymisen 1000-vuotisjuhla lähestyy. Ikoneita kunnioitetaan yhä Ukrainassa, Valko-Venäjällä ja Venäjällä eri kunnianimillä. Ne ovat kuvia, jotka todistavat kansan uskosta ja rukouksen hengestä, kansan, joka huomaa Jumalanäidin läsnäolon ja suojan. Näissä ikoneissa Neitsyt säteilee jumalallisen kauneuden kuvana, ikuisen Viisauden asuinsijana, rukoilijan hahmossa, mietiskelyn esikuvana, kirkkauden ikonina: hän, jolla maallisessa elämässäänkin oli sellainen hengellinen tietämys, jota ihmisen järjeksi ei tavoita, saavutti uskon kautta korkeimman tuntemisen. Mainitsen vielä ikonin, jossa Neitsyt rukoilee yläsalis-

---

84 Nikean II ekumeeninen kirkolliskokous: *Conciliorum Oecumenicorum Decreta*, Bologna 1973, 135-138 (DS 600-609).

85 Vrt. *Lumen gentium*, 59.

sa yhdessä apostolien kanssa heidän odottaessaan Hengen tulemista: eikö hän voisikin tulla toivon merkiksi kaikille niille, jotka veljellisessä dialogissa tahtovat syventää uskon kuuliaisuuttaan?

34. Tuo ylistysten rikkaus, jonka kirkon suuren tradition eri muodot ovat koonneet, voisi auttaa siinä, että kirkko jälleen palaisi hengittämään täysin ”kahdella keuhkollaan”: idän ja lännen. Kuten olen usein sanonut, se on nykyään välttämättömämpää kuin koskaan ennen. Se auttaisi myös edistämään käynnissä olevia dialogeja katolisen kirkon ja lännen kirkkojen ja kirkollisten yhteisöjen kesken.⁸⁶ Se olisi myös tie pyhiinvaeltavalle kirkolle, jotta se entistä täydellisemmin laulaisi ja eläisi todeksi ylistysvirttään.

3. Pyhiinvaeltavan kirkon ”Magnificat”

35. Vaelluksensa nykyvaiheessa kirkko pyrkii saavuttamaan uudelleen kaikkien niiden ykseyden, jotka tunnustavat uskoa Kristukseen, osoittaakseen kuuliaisuutta Herralleen, joka ruukoili tämän ykseyden puolesta ennen kärsimistään. Kirkko ”kulkee pyhiinvaellusmatkaansa... julistaen Herran ristiä ja kuolemaa siihen asti, kunnes hän tulee”.⁸⁷ ”Vaeltaessaan kiusausten ja ahdistusten keskellä kirkko saa vahvistusta Herran sille lupaaman Jumalan armon voimasta, niin ettei se lihan heikkouden vuoksi lankea täydellisestä uskollisuudesta, vaan pysyy Herransa arvoisena morsiamena ja lakkaamatta uudistaa itseään Pyhän Hengen vaikutuksen alaisena, kunnes se kerran ristin kautta pääsee valoon, jossa aurinko ei koskaan laske.”⁸⁸

86 Vrt. *Unitatis redintegratio*, 19.

87 *Lumen gentium*, 8.

88 *Lumen gentium*, 9.

Neitsytäiti on jatkuvasti läsnä tässä Jumalan kansan uskon matkassa kohti valoa. Sen osoittaa erityisellä tavalla Marian kiitosvirsi, ”Magnificat”, joka kumpusi Marian uskon syvyydestä hänen vierailullaan Elisabetin luona ja kaikuu lakkamatta kautta vuosisatojen kirkon sydämessä. Sen todistaa Magnificatin rukoileminen päivittäin vesperin liturgiassa ja monina muinakin henkilökohtaisen ja yhteisöllisen hartauden hetkinä.

*”Minun sieluni ylistää Herran suuruutta,
minun henkeni riemuitsee Jumalasta, Vapahtajastani,
sillä hän on luonut katseensa vähäiseen palvelijaansa.
Tästedes kaikki sukupolvet ylistävät minua autuaaksi,
sillä Voimallinen on tehnyt minulle suuria tekoja.
Hänen nimensä on pyhä,
polvesta polveen hän osoittaa laupeutensa
niille, jotka häntä pelkäävät.
Hänen kätensä on tehnyt mahtavia tekoja,
hän on lyönyt hajalle
ne, joilla on ylpeät ajatukset sydämessään.
Hän on syössyt vallanpitäjät istuimiltaan
ja korottanut alhaiset.
Nälkäiset hän on ruokkinut runsain määrin,
mutta rikkaat hän on lähettänyt tyhjin käsin pois.
Hän on pitänyt huolen palvelijastaan Israelista,
hän on muistanut kansaansa ja osoittanut laupeutensa
Abrahamille ja hänen jälkeläisilleen,
ajasta aikaan, niin kuin hän on isillemme luvannut”
(Luuk. 1:46-55).*

36. Kun Elisabet tervehti Nasaretista tullutta nuorta sukulaistaan, Maria vastasi kiitosvirrellään. Tervehdyksessään Elisa-

bet ensin kutsui Mariaa "siunatuksi" kohtunsa hedelmän tähden ja sitten "autuaaksi" uskonsa tähden (Luuk. 1:42). Nämä kaksi siunausta viittasivat suoranaisesti Herran syntymän ilmoittamisen hetkeen. Nyt, vierailulla Elisabetin luona, kun Elisabetin tervehdys todistaa tuosta korkeimmasta hetkestä, Marian usko saavuttaa uuden tietoisuuden ja uuden ilmaisen. Sen, mikä Herran syntymän ilmoittamisen hetkellä pysyi kätkeynä "uskon kuuliaisuuden" syvyydessä, voi nyt sanoa purkautuvan esiin selvänä, elävöittäväenä Hengen liekinä. Marian sanat Elisabetin talon kynnyksellä ovat hänen uskonsa innoitettu tunnustus. Niissä hänen vastauksensa ilmoitettuun sanaan on ilmaistu koko hänen olemuksensa uskonnollisena ja runollisena korottamisena Jumalan puoleen. Näissä ylevisä, mutta samalla hyvin yksinkertaisissa ja kokonaan Israelin kansan pyhien tekstien innoittamissa sanoissa⁸⁹ näkyy Marian henkilökohtainen kokemus, hänen sydämensä ekstaasi. Niissä loistaa Jumalan salaisuuden säteily, hänen mittamattoman pyhyytensä kirkkaus, hänen äänen rakkautensa, joka peruuttamattomana lahjana tulee ihmisten historiaan.

Maria osallistuu ensimmäisenä tähän uuteen Jumalan ilmoitukseen, tähän uuteen Jumalan "itsensä antamiseen". Siksi hän julistaa: "Hän on tehnyt minulle suuria tekoja... hänen nimensä on pyhä." Hänen sanoistaan heijastuu Hengen ilo, jota on vaikea ilmaista: "Minun henkeni riemuitsee Jumalasta, Vapahtajastani." Sillä "syvä totuus Jumalasta ja ihmisten pelastuksesta säteilee meille Kristuksessa, joka on samalla koko ilmoituksen välittäjä ja täyteys".⁹⁰

---

89 On hyvin tunnettua, että Magnificatin sanat sisältävät monia Vanhan testamentin kohtia tai viittaavat niihin.

90 *Dei Verbum*, 2.

Riemuiten Maria tunnustaa olevansa tämän Kristuksen täy-
teyden sydämessä. Maria tietää, että hänessä täyttyy lupaus,
joka annettiin isille ja ennen kaikkea ”Abrahamille ja hänen
jälkeläisilleen ajasta aikaan”. Hän tietää, että Kristuksen äiti-
nä häneen itseensä keskittyi koko pelastustalous, jossa ”pol-
vesta polveen” ilmoittaa itsensä Liiton Jumala, joka ”muistaa
laupeutensa”.

37. Kirkko, joka alusta saakka on ottanut maanpäällisen vael-
luksensa esikuvaksi Jumalanäidin, toistaa jatkuvasti häntä
seuraten Magnificatin sanoja. Neitsyen uskon syvyydestä
Herran syntymän ilmoittamisessa ja vierailulla Elisabetin
luona kirkko ammentaa totuuden liiton Jumalasta: kaikkival-
tiaasta Jumalasta, joka tekee ihmiselle ”suuria tekoja; hänen
nimensä on pyhä”. Magnificatissa kirkko näkee, että on juu-
rittu pois se synti, joka oli miehen ja naisen maanpäällisen his-
torian alussa: epäuskon, vähäisen Jumalaan luottamisen syn-
ti. Sitä epäilystä vastaan, jonka ”valheen isä” synnytti Eevan,
ensimmäisen naisen sydämessä, Maria, jota traditio kutsuu
”uudeksi Eevaksi”⁹¹ ja todelliseksi ”elävien äidiksi”,⁹² julistaa
voimallisesti hämärtyvätöntä totuutta Jumalasta: pyhästä ja
kaikkivaltiaasta Jumalasta, joka alusta asti on kaikkien lah-
jojen lähde ja ”tehnyt suuria tekoja”. Luomisteossa Jumala
antaa olemassaolon kaikelle, mitä on. Luodessaan ihmisen
Jumala antaa hänelle oman kuvansa ja kaltaisuutensa arvok-
kuuden ainutlaatuisella tavalla kaikkiin muihin maan luotui-
hin verrattuna. Ja tahtoessaan antaa lahjojaan ihmisen syn-
nistä huolimatta Jumala antaa itsensä Pojassaan: ”Jumala on
rakastanut maailmaa niin paljon, että antoi ainoan Poikansa”

91 Vrt. esim. pyhä Justinus, *Dialogus cum Tryphone Iudaeo*, 100: Otto II, 358; pyhä
Ireneus, *Adversus Haereses* III, 22, 4:5. Ch. 211, 439-445; Tertullianus, *De carne
Christi*, 17, 4-6: CCL 2, 904 s.

92 Vrt. pyhä Epifanos, *Panarion*, III, 2, Haer. 78, 18: PG 42, 727-730.

(Joh. 3:16). Maria on ensimmäinen todistaja tästä ihmeellisestä totuudesta, joka toteutuu täysin hänen Poikansa tekojen ja sanojen (Ap.t. 1:1) ja lopullisesti ristin ja ylösnousemuksen kautta.

Kirkkoa, joka "kiusausten ja ahdistusten keskellä" ei lakkaa toistamasta Marian kanssa Magnificatin sanoja, tukee Jumalan totuuden voima, joka tuolloin julistettiin niin yksinkertaisen poikkeuksellisella tavalla. Samalla kirkko tahtoo valaista tällä Jumalan totuudella ihmisten maanpäällisen elämän vaikeita, joskus monimutkaisia polkuja. Kirkon tienä nyt toisen kristillisen vuosituhannen päättyessä on sitoutua uudella innolla lähetystehtäväänsä. Seuraten häntä, joka sanoi itsestään: Jumala "on lähettänyt minut ilmoittamaan köyhille hyvän sanoman" (Luuk. 4:18), kirkko on sukupolvesta toiseen pyrkinyt ja pyrkii yhä täyttämään samaa lähetystehtävää.

Marian kiitosvirteen on suurenmoisesti kirjoitettu se, kuinka kirkko asettaa rakkaudessaan etusijalle köyhät. Liiton Jumala, jonka ylistystä Nasaretin Neitsyt hengessään riemuiten laulaa, on myös Jumala, joka "syöksee vallanpitäjät istuimiltaan ja korottaa alhaiset... ruokkii nälkäiset runsain määrin, mutta lähettää rikkaat tyhjin käsin pois... lyö hajalle ylpeät... ja osoittaa laupeutensa niille, jotka häntä pelkäävät". Mariaan on syvästi vaikuttanut niiden "Herran köyhien" henki, jotka psalmeja rukoillen odottivat Jumalalta pelastustaan ja panivat häneen kaiken toivonsa (vrt. Ps. 25; 31; 35; 55). Maria todella julistaa pelastuksen salaisuuden tuloa, "köyhien Messiaan" tuloa (Jes. 11:4; 61:1). Ammentaen Marian sydäimestä, hänen uskonsa syvyydestä, jota Magnificatin sanat ilmaisevat, kirkko tulee yhä tietoisemmaksi siitä, että *totuutta pelastavasta Jumalasta* – Jumalasta, joka on kaikkien lahjojen lähde – ja *hänen*

köyhät ja nöyrät etusijalle asettavan rakkautensa osoittamista ei voi erottaa toisistaan. Siitä Magnificat lauloi ja se ilmenee myöhemmin Jeesuksen sanoissa ja teoissa.

Kirkko tietää – ja nykyään tämä tietoisuus voimistuu aivan erityisellä tavalla – että näitä kahta Magnificatiin sisältyvän sanoman elementtiä ei voi erottaa toisistaan. On huolellisesti vaalittava sitä, kuinka tärkeitä köyhät ja heidän asettamisensa etusijalle ovat elävän Jumalan sanassa. Nämä asiat ja kysymykset liittyvät läheisesti siihen, mikä on *vapauden ja vapautuksen kristillinen merkitys*. ”Maria on täydellisesti riippuvainen Pojastaan ja uskonsa innoittamana täysin suuntautunut häneen, ja hänen rinnallaan Maria on kaikkein täydellisin kuva ihmiskunnan ja koko maailmankaikkeuden vapaudesta ja vapautuksesta. Juuri häneen, äitiin ja esikuvaan, kirkon tulee katsoa voidakseen ymmärtää oman tehtävänsä merkitys kokonaisuudessaan.”⁹³

---

93 Uskonopin kongregaatio, *Ohjeita kristillisestä vapaudesta ja vapautuksesta* (22. maaliskuuta 1986), 97.

KOLMAS OSA

ÄIDILLINEN VÄLITYSTEHTÄVÄ

1. Maria, Herran palvelijatar

38. Kirkko tietää ja opettaa yhdessä pyhän Paavalin kanssa, että välittäjämmä on yksi ainoa: "Jumala on yksi, ja yksi on välittäjä Jumalan ja ihmisten välillä, ihminen Kristus Jeesus. Hän antoi itsensä lunnaksi kaikkien puolesta" (1. Tim. 2:5-6). "Marian äidillinen tehtävä ihmisiä kohtaan ei millään tavalla vähennä eikä himmennä tätä Kristuksen ainoata välimieheyttä, vaan todistaa sen voiman:"⁹⁴ se on välittäjyyttä Kristuksessa.

Kirkko tietää ja opettaa, että "mikään autuaan Neitsyen vaikutus ihmisiin heidän pelastuksensa tiellä ei ole syntynyt välttämättömyyden pakosta, vaan jumalallisesta suostumuksesta. Se virtaa Kristuksen ansioiden ylenpalttisuudesta, no-

---

94 *Lumen gentium*, 60.

jautuu Kristuksen välimieheyteen, on siitä täydellisesti riippuvainen sekä ammentaa siitä kaiken voimansa. Uskovien välitöntä yhteyttä Kristukseen se ei millään tavoin vähennä, vaan edistää”.⁹⁵ Tätä pelastavaa vaikutusta tukee Pyhä Henki. Aivan niin kuin Pyhä Henki peitti varjollaan Neitsyt Marian saattaessaan hänessä alkuun jumalallisen äitiyden, samoin Henki tukee Marian huolenpitoa Poikansa veljiä ja sisaria kohtaan.

Marian välitystehtävä liittyy läheisesti hänen äitiyteensä. Silmä on nimenomaan äidillinen luonne, joka erottaa sen kaikenlaisesta muiden luotujen välitystyöstä, jotka erilaisin (aina alisteisin) tavoin ovat osallisia Kristuksen ainoasta välimieheydestä. Myös Marian välitystehtävä on jaettua välittäjyyttä.⁹⁶ ”Ainoatakaan luotua ei koskaan voida asettaa samaan asemaan lihaksi tulleen Sanan ja Vapahtajan kanssa”, mutta samalla ”Vapahtajan ainoa välitystyö ei sulje pois luotujen monenkaltaista myötävaikutusta, vaan herättää siihen sen lähtiessä yhdestä ainoasta lähteestä”. Näin ”Jumalan ainoa hyvyys todellisesti virtaa luoduille monin eri tavoin”.⁹⁷

Vatikaanin II kirkolliskokouksen opetus esittää totuuden Marian välitystehtävästä osallisuutena tästä ainoasta lähteestä, joka on Kristuksen itsensä välitystyö. Luemme: ”Kirkko ei epäile myöntää Marialle tällaista alistettua tehtävää: se kokee sitä jatkuvasti ja laskee sen uskovien sydämelle, jotta he tämän äidillisen avun turvaamina liittyisivät kiinteämmin Vä-

---

95 *Lumen gentium*, 60.

96 Vrt. sanonta mediatrix ”ad Mediatorem”, pyhä Bernhard, *In Dominica infra oct. Assumptionis Sermo*, 2: S. Bernardi Opera, V, 1968, 263. Maria heijastaa peilinä Poikaansa jokaisen saamansa kunnian ja arvon: sama, *In Nativitate B. Mariae Sermo - De aqueductu*, 12: ed. cit., 283

97 *Lumen gentium*, 62.

limieheen ja Lunastajaan.”⁹⁸ Tuo tehtävä on samalla erityinen ja ainutlaatuinen. Se kumpuaa Marian jumalallisesta äitiydestä ja se voidaan ymmärtää ja elää todeksi uskossa vain tämän äitiyden täyden totuuden perusteella. Koska Maria jumalallisen valinnan perusteella on Isän kanssa samaa olemusta olevan Pojan äiti ja ”aulis avustaja” lunastustyössä, hän ”on meidän äitimme armon järjestyksessä”.⁹⁹ Tämä tehtävä on todellinen ulottuvuus hänen läsnäolossaan Kristuksen ja kirkon pelastavassa salaisuudessa.

39. Tältä kannalta meidän on jälleen kerran pohdittava pelastustalouden keskeistä tapahtumaa eli Sanan lihaksitulemistä Herran syntymän ilmoittamisen hetkellä. On merkittävää, että Maria, tunnistuen jumalallisen viestinviejän sanoissa Korkeimman tahdon ja alistuen hänen valtaansa, sanoo: ”Minä olen Herran palvelijatar. Tapahtukoon minulle niin kuin sanoit” (Luuk. 1:38). Ensimmäinen hetki tässä alistumisessa ainoaan välittäjyyteen ”Jumalan ja ihmisten välillä” eli Jeesuksen Kristuksen ainoaan välitystyöhön oli se, että Nasaretin Neitsyt suostui äitiyteen. Maria myöntyi Jumalan valintaan tullakseen Pyhän Hengen kautta Jumalan Pojan äidiksi. Voi sanoa, että tämä hänen suostumuksensa äitiyteen oli ennen kaikkea tulosta kokonaisvaltaisesta itsensä antamisesta Jumalalle neitsyydessä. Maria hyväksyi valinnan Jumalan Pojan äidiksi morsiusrakkauden ohjaamana, rakkauden, joka ”vihkii” ihmispersoonan kokonaan Jumalalle. Tämän rakkauden voimasta Maria halusi olla aina ja kaikessa ”Jumalalle annettu”, eläen neitsyydessä. Sanat ”minä olen Herran palvelijatar” ilmaisevat sitä, että alusta alkaen hän omaksui ja käsitti äitiytensä täydellisenä itsensä ja persoonansa antami-

⁹⁸ *Lumen gentium*, 62.

⁹⁹ *Lumen gentium*, 61.

sena Korkeimman pelastavien suunnitelmien palvelukseen. Ja koko äidillisen osallistumisensa Poikansa Jeesuksen Kristuksen elämään hän eli todeksi loppuun saakka tavalla, joka vastasi hänen kutsumustaan neitsyyteen.

Marian äitiys on täysin hänen morsiusasenteensa, "Herran palvelijattaren" asenteensa leimaamaa. Se on ensimmäinen ja perustavanlaatuinen ulottuvuus siinä välitystehtävässä, jonka kirkko tunnustaa ja julistaa Marian suhteen¹⁰⁰ ja jonka kirkko jatkuvasti "laskee uskovien sydämelle", koska kirkko luottaa häneen suuresti. On tunnistettava, että ennen kaikkia muita itse Jumala, ikuinen Isä, luotti Nasaretin Neitsyeen antaen hänelle oman Poikansa inkarnaation salaisuudessa. Tämä Marian korottaminen Jumalan Pojan äidin korkeimpaan tehtävään ja arvokkuuteen viittaa, ontologisella tasolla, itse siihen todellisuuteen, että kaksi luontoa yhdistyi Sanan persoonassa (hypostaattinen unioni). Tämä perustava tosiasia, että Maria on Jumalan Pojan äiti, merkitsee alusta saakka täydellistä avoimuutta Kristuksen persoonaa, koko hänen työtään, koko hänen lähetystehtäväänsä kohtaan. Sanat "minä olen Herran palvelijatar" todistavat tästä Marian hengen avoimuudesta, joka täydellisesti yhdistää itsessään neitsyydelle ominaisen rakkauden ja äitiydelle ominaisen rakkauden; ne liittyvät ja lähes sulautuvat yhteen.

Siksi Mariasta ei tullut vain Ihmisen Pojan kasvattanut äiti, vaan myös "erityisellä tavalla ennen kaikkia muita" Messiaan ja Lunastajan "aulis avustaja".¹⁰¹ Kuten jo sanoin, hän edistyi vaelluksellaan uskossa, ja tällä vaelluksella aina ristin juurelle saakka toteutui samalla hänen äidillinen yhteis-

---

100 *Lumen gentium*, 62.

101 *Lumen gentium*, 61.

työnsä Pelastajan koko lähetystehtävän kanssa tekoineen ja kärsimyksineen. Tällä yhteistyön tiellä Poikansa lunastustyön kanssa Marian äitiys muuttui erityisellä tavalla ja täytti yhä enemmän ”palavalla rakkaudella” kaikkia niitä kohtaan, joille Kristuksen lähetystehtävä oli suunnattu. Tuon ”palavan rakkautensa” kautta, joka yhteydessä Kristukseen pyrki ”yliluonnollisen elämän uudelleen syntymiseen ihmissielussa”¹⁰², Maria aivan omalla tavallaan kävi sisään ainoaan välittäjyyteen ”Jumalan ja ihmisten välillä”, ihmisen Kristuksen Jeesuksen välitystyöhön. Jos Maria ensimmäisenä koki itsessään tämän ainoan välitystyön ylluonnolliset vaikutukset – häntähän tervehdittiin ”armoitettuna” jo Herran syntymän ilmoittamisessa – on sanottava, että tuon armon ja ylluonnollisen elämän täyteen vuoksi hän oli erityisen valmis yhteistyöhön Kristuksen, ihmisten pelastuksen ainoan välittäjän kanssa. Tuo Marian yhteistyö on juuri Kristuksen välitystyöle alisteista välittäjyyttä.

Marian tapauksessa on kyse erityisestä ja poikkeuksellisesta välitystehtävästä, joka perustuu hänen saamaansa ”armon täyteen”. Se ilmeni ”Herran palvelijattaren” täydellisenä alttiutena. Vastauksena tähän äitinsä sisäiseen alttiuteen Jeesus Kristus valmisti häntä tulemaan yhä enemmän ihmisten ”äidiksi armon järjestyksessä”. Tähän viittaavat ainakin epäsuorasti tietyt synoptisten evankeliumien kertomat yksityiskohdat (Luuk. 11:28; Luuk. 8:20; Mark. 3:32; Matt. 12:47) ja vielä enemmän Johanneksen evankeliumi (Joh. 2:1; 19:25), jota olen jo korostanut. Tässä suhteessa ne sanat, jotka Jeesus sanoi ristiltä Marialle ja Johannekselle, ovat erityisen kaunopuheisia.

---

102 *Lumen gentium*, 61.

40. Ylösousemuksen ja taivaaseenastumisen tapahtumien jälkeen Maria odotti yhdessä apostolien kanssa helluntaita yläsalissa. Hän oli siellä läsnä kirkastetun Herran äitinä. Maria ei ollut vain se, joka edistui vaelluksellaan uskossa ja vaali uskollisesti yhteyttä Poikansa kanssa "aina ristille saakka", vaan myös "Herran palvelijatar", jonka hänen Poikansa jätti äidiksi syntyvän kirkon keskuuteen: "Katso, äitisi." Näin alkoi kehittyä erityinen side tämän äidin ja kirkon välillä. Syntyvä kirkko oli hänen Poikansa ristin ja ylösousemuksen hedelmää. Maria, joka alusta saakka oli antanut itsensä varauksetta Poikansa persoonalle ja työlle, ei voinut olla vuodattamatta tätä äidillistä antaumustaan myös kirkkoon. Pojan lähdön jälkeen Marian äitiys pysyy kirkossa äidillisenä välitystehtävänä: rukoillen kaikkien lastensa puolesta Äiti toimii yhteistyössä Poikansa, maailman Lunastajan, pelastustyössä. Kirkolliskokous opettaa: "Marian äitiys armotuloudessa jatkuu keskeytymättä... kunnes kaikki valitut ovat saavuttaneet ikuisen päämääränsä."¹⁰³ Poikansa lunastuskuoleman myötä Herran palvelijattaren äidillinen välitystehtävä saavutti universaalin ulottuvuuden, koska lunastustyö käsittää koko ihmiskunnan. Näin ilmenee ainutlaatuisella tavalla Kristuksen ainoan ja yleismaailmallisen välitystehtävän vaikeus "Jumalan ja ihmisten välillä". Marian yhteistyö on omalla alisteisella tavallaan osallinen Lunastajan, ainoan välittäjän yleismaailmallisesta välitystehtävästä. Tämän osoittavat selvästi kirkolliskokouksen edellä lainatut sanat.

"Maria näet ei luopunut tästä pelastustehtävästään senkään jälkeen, kun hänet otettiin taivaaseen, vaan lukemattomien esirukousten kautta hän yhä jatkaa armolahjojen välittä-

---

103 *Lumen gentium*, 62.

mistä meille.”¹⁰⁴ Tämä Marian välitystehtävän esirukousluonne ilmeni ensimmäisen kerran Galilean Kaanassa ja se jatkuu kirkon ja maailman historiassa. Luemme, että Maria ”äidinrakkaudellaan huolehtii Poikansa veljistä, jotka yhä vaeltavat maan päällä vaarojen ja ahdistusten keskellä, kunnes he pääsevät siunattuun Isänmaahan”.¹⁰⁵ Näin Marian äitiys jatkuu lakkaamatta kirkossa puoltavana välittäjyytenä. Kirkko ilmaisee uskonsa tähän totuuteen kutsumalla Mariaa ”nimityksillä uskovien puolustaja, avustaja, auttaja ja välittäjä”.¹⁰⁶

41. Lunastajan välitystehtävälle alisteisen välittäjyytensä kautta Maria vaikuttaa erityisellä tavalla siihen, että maan päällä pyhiinvaeltava kirkko on yhteydessä pyhien yhteyden eskatologiseen ja taivaalliseen todellisuuteen, koska hänet on jo ”otettu taivaaseen”.¹⁰⁷ Totuuden taivaaseenottamisesta julisti dogmiksi Pius XII ja sen vahvisti uudelleen Vatikaanin II kirkolliskokous, joka ilmaisi kirkon uskon näin: ”Lopuksi tahraton Neitsyt, joka oli varjeltu kaikelta perisyntin tahralta, maallisen vaelluksen päätyttyä otettiin ruumiineen ja sieluineen taivaan kirkkauteen ja Herra korotti hänet kaikkien kuningattareksi, jotta hän yhä enemmän tulisi Poikansa, herrain Herran (vrt. Ilm. 19:16) sekä synnin ja kuoleman voittajan, kaltaiseksi.”¹⁰⁸ Tällä opetuksella Pius XII liittyi traditioon,

104 *Lumen gentium*, 62.

105 *Lumen gentium*, 62. Myös rukouksessaan kirkko tunnustaa ja viettää Marian ”äidillistä tehtävää”: se on ”esirukouksen ja anteeksiannon, pyytämisen ja armon, sovinnon ja rauhan tehtävä” (vrt. prefaatio messussa ”Autuas Neitsyt Maria, äiti ja armon välittäjä”, *Collectio Missarum de Beata Maria Virgine*, ed. typ. 1987, 1,120).

106 *Lumen gentium*, 62.

107 *Lumen gentium*, 62; vrt. pyhä Johannes Damaskolainen, *Hom. in Dormitionem*, I, 11; II, 2, 14; III, 2: S. Ch. 80, 111 s.; 127-131; 157-161; 181-185; pyhä Bernhard, *In Assumptione Beatae Mariae Sermo*, 1-2: S. Bernardi Opera, V, 1968, 228-238.

108 *Lumen gentium*, 59; vrt. Pius XII, apostolinen konstituutio *Munificentissimus Deus* (1. marraskuuta 1950): AAS 42 (1950) 769-771; pyhä Bernhard esittää Marian uppoutuneena Pojan kunniaan: *In Dominica infra oct. Assumptionis Sermo*, 3: S. Bernardi Opera, V, 1968, 263 s.

joka on saanut monenlaisia ilmauksia kirkon historiassa sekä idässä että lännessä.

Taivaaseenottamisen salaisuuden myötä Mariassa toteutuivat lopullisesti kaikki Kristuksen, maailman Lunastajan ja ylösnousseen Herran välitystehtävän vaikutukset: ”Kaikki Kristuksesta osallisina tehdään eläviksi, jokainen vuorollaan: esikoisena Kristus ja sen jälkeen Kristuksen omat” (1. Kor. 15:22). Taivaaseenottamisen salaisuudessa ilmenee kirkon usko, jonka mukaan Maria on ”läheisellä ja purkamattomalla siteellä yhdistyneenä” Kristukseen. Neitsytäitinä Maria oli ainutlaatuisella tavalla yhdistynyt Kristukseen hänen ensimmäisessä tulemisessaan ja on sitä, jatkuvalla yhteistyöllään Kristuksen kanssa, myös toisen tulemisen odotuksessa. ”Poikansa ansioiden perusteella hänet ylevämmällä tavalla lunastettiin”,¹⁰⁹ ja hänellä on tämä äidillinen laupeuden välittäjän rooli myös lopullisessa tulemisessa, jolloin kaikki ne, jotka kuuluvat Kristukselle, tehdään eläviksi ja ”vihollisista viimeisenä kukistetaan kuolema” (1. Kor. 15:26).¹¹⁰

Tähän ”Siionin ylevän tyttären”¹¹¹ korottamiseen taivaaseenottamisen kautta liittyy hänen ikuisen kunniansa salaisuus. Kristuksen äiti on kirkastettu ”kaikkien kuningatar”.¹¹² Maria, joka Herran syntymän ilmoittamisessa sanoi olevansa ”Herran palvelijatar”, pysyi koko maallisen elämänsä ajan uskollisena sille, mitä tuo nimi ilmaisee. Näin hän vahvasti olevansa todellinen Kristuksen ”opetuslapsi”, Kristuksen, joka korosti

109 *Lumen gentium*, 53.

110 Tästä Marian välittäjyyden erityisluottuvuudesta laupeuden pyytäjänä Pojaltaan, tuomarilta: vrt. pyhä Bernhard, *In Dominica infra oct. Assumptionis Sermo*, 1-2: S. Bernardi Opera V, 1968, 262 s.; Leo XIII, kiertokirje *Octobri Mense* (22. syyskuuta 1891): Acta Leonis, XI, 299-315.

111 *Lumen gentium*, 55.

112 *Lumen gentium*, 59.

voimakkaasti tehtävänsä palvelemisluonnetta: Ihmisen Poika ”ei tullut palveltavaksi, vaan palvelemaan ja antamaan henkensä lunnaksi monien puolesta” (Matt. 20:28). Siksi Mariasta tuli ensimmäinen niistä, jotka ”palvelisivat Kristusta myös toisissa sekä nöyrästi ja kärsivällisesti johdattaisivat veljensä sen Kuninkaan luo, jonka palveleminen on hallitsemista”.¹¹³ Maria noudatti täydellisesti Kristuksen opetuslapsille ominaista ”kuninkaallista vapautta”: palveleminen on hallitsemista!

”Kristus, joka oli kuuliainen kuolemaan asti ja jonka Isä sen vuoksi korotti (vrt. Fil. 2:8-9), astui valtakuntansa kunniaan. Hänen valtaansa on kaikki alistettu, kunnes hän itse alistaa itsensä ja koko luomakunnan Isän valtaan, jotta Jumala olisi kaikki kaikessa (vrt. 1. Kor. 15:27-28).”¹¹⁴ Marialla, Herran palvelijattarella, on osa tässä Pojan valtakunnassa.¹¹⁵ Palvelemisen kunnia ei lakkaa olemasta Marian kuninkaallista korottamista: taivaaseenotettunakaan Maria ei lopeta pelastavaa palvelemista, jossa ilmenee hänen äidillinen välitystehtävänsä, ennen kuin ”kaikki valitut ovat saavuttaneet ikuisen päämääränsä”.¹¹⁶ Näin Maria, joka täällä maan päällä ”pysyi uskollisesti yhteydessä Poikaansa aina ristin juurelle asti”, pysyy jatkuvasti yhteydessä häneen, nyt kun ”hänen valtaansa on kaikki alistettu, kunnes hän itse alistaa itsensä ja koko luomakunnan Isän valtaan”. Taivaaseenottamisessa Maria on ikään kuin puettu koko pyhien yhteyden todellisuuteen, ja hänen yhteytensä Pojan kanssa kunniassa on kokonaan suun-

---

113 *Lumen gentium*, 36.

114 *Lumen gentium*, 36.

115 Mariasta kuningattarena vrt. pyhä Johannes Damaskolainen, *Hom. in Nativitatem*, 6; 12; *Hom. in Dormitionem*, I, 2, 12, 14; II, 11; III, 4: S. Ch. 80, 59 s.; 77 s.; 83 s.; 113s.; 117; 151 s.; 189-193.

116 *Lumen gentium*, 62.

nattu kohti valtakunnan lopullista täyteyttä, jolloin "Jumala on kaikki kaikessa".

Myös tässä vaiheessa Marian äidillinen välitystehtävä on jatkuvasti alistettu hänelle, joka on ainoa Välittäjä, kunnes lopullisesti toteutuu se "ajan täyttymys", jolloin "kaikki on yhdistetty Kristuksessa yhdeksi" (vrt. Ef. 1:10).

2. Maria kirkon ja jokaisen kristityn elämässä

42. Vatikaanin II kirkolliskokous valaisi traditioon liittyen uudelleen Kristuksen äidin roolia kirkon elämässä. "Jumalallisen äitiytensä lahjan ja tehtävän vuoksi, joka yhdistää hänet Poikaansa, Lunastajaan, sekä erityisten armolahjojensa ja tehtäviensä takia autuas Neitsyt liittyy kiinteästi myös Kirkkoon. Jumalan synnyttäjä on Kirkon perikuva... nimittäin uskossa, rakkaudessa ja täydellisessä yhdistymisessä Kristukseen."¹¹⁷ Olemme jo nähneet, kuinka Maria pysyy alusta saakka apostolien kanssa odottaen helluntaita. Koska hän on "autuas, joka uskoi", sukupolvesta sukupolveen hän on läsnä pyhiinvaeltavan kirkon keskellä uskon kautta ja esikuvana toivosta, joka ei petä (vrt. Room. 5:5).

Maria uskoi, että se, mitä Herra oli hänelle sanonut, toteutuisi. Neitsyenä hän uskoi, että tulisi raskaaksi ja synnyttäisi pojan: "Pyhän", joka kantaa nimeä "Jumalan Poika", nimeä "Jeesus" (= Jumala pelastaa). Herran palvelijattarena hän pysyi täydellisen uskollisena tämän Pojan persoonalle ja lähetystehtävälle. Äitinä hän "uskossa ja kuuliaisuudessa syn-

---

117 *Lumen gentium*, 63.

nytti maailmaan Pojan, miehestä mitään tietämättä, Pyhän Hengen varjoamana”.¹¹⁸

Siksi Maria ”saa täydellä syyllä osakseen erikoista kunnioitusta kirkossa. Jo kristinuskon varhaisimmista ajoista lähtien autuasta Neitsyttä on kunnioitettu arvonimellä Jumalansyntyttäjä, jonka turviin uskovat rukoillen pakenivat kaikissa vaaroissaan ja tarpeissaan”.¹¹⁹ Tämä kultti on ainutlaatuista: se sisältää ja ilmaisee Kristuksen äidin ja kirkon välisen syvällisen siteen.¹²⁰ Neitsyenä ja äitinä Maria on kirkolle pysyvä esikuva. Siksi voi sanoa, että erityisesti tältä kannalta eli esimerkkinä tai pikemminkin ”perikuvana” Maria, joka on läsnä Kristuksen salaisuudessa, pysyy jatkuvasti läsnäolevana myös kirkon salaisuudessa. Myös kirkkoa ”nimitetään äidiksi ja neitsyeksi”, ja näillä nimityksillä on syvällinen raamatullinen ja teologinen perusta.¹²¹

43. Kirkko ”on tullut äidiksi ottamalla kuuliaisesti vastaan Jumalan sanan”.¹²² Niin kuin Maria ensimmäisenä uskoi, otti vastaan hänelle Herran syntymän ilmoittamisessa julistetun sanan ja pysyi sille uskollisena kaikissa koettelemuksissa aina ristille saakka, niin kirkostakin tulee äiti, kun se uskollisesti Jumalan sanan vastaanottaen ”julistamisen ja kasteen kautta synnyttää Pyhän Hengen hedelmöittämiä ja Jumalasta syntyneitä lapsia uuteen ja kuolemattomaan elämään”.¹²³ Tämän kirkon ”äidillisen” ominaispiirteen ilmaisi erityisen elävällä

---

118 *Lumen gentium*, 63.

119 *Lumen gentium*, 66.

120 Vrt. pyhä Ambrosius, *De Institutione Virginis*, XIV, 88-89: PL 16, 341; pyhä Augustinus, *Sermo* 215, 4: PL 38, 1074; *De Sancta Virginitate*, II, 2; V, 5; VI, 6: PL 40, 397; 398 s/, 399; *Sermo* 191, II, 3: PL 38, 1010 s.

121 Vrt. *Lumen gentium*, 63.

122 *Lumen gentium*, 64.

123 *Lumen gentium*, 64.

tavalla kansojen apostoli kirjoittaessaan: "Rakkaat lapseni, teidän vuoksenne minun on jälleen kärsittävä synnytystuskia, kunnes Kristus saa muodon teissä" (Gal. 4:19). Nämä pyhän Paavalin sanat ovat mielenkiintoinen merkki alkukirkon äidillisestä tietoisuudesta, joka liittyy sen apostoliseen palvelutehtävään ihmisten keskuudessa. Tuo tietoisuus salli ja sallii kirkon jatkuvasti nähdä elämänsä ja lähetystehtävänsä salaisuuden esimerkkinä sen Pojan äidin, joka on "esikoinen suuressa veljesjoukossa" (Room. 8:29).

Voi sanoa, että kirkko oppii Marialta myös oman äitiytensä: se tunnistaa kutsumuksensa äidillisen ulottuvuuden, joka liittyy olennaisesti kirkon sakramentaaliseen luonteeseen. Kirkko "mietiskelee Marian salattua pyhyyttä, seuraa hänen rakkauttaan ja täyttää uskollisesti Isän tahdon".¹²⁴ Kirkko on läheisen Jumala-yhteyden merkki ja väline äitiytensä vuoksi, koska Hengen elävöittämänä se "synnyttää" ihmisperheen pojat ja tyttäret uuteen elämään Kristuksessa. Niin kuin Maria on inkarnaation salaisuuden palveluksessa, kirkkokin on aina lapseksiottamisen salaisuuden palveluksessa armon kautta.

Samoin Marian esimerkin mukaisesti kirkko pysyy sulhaselleen uskollisena neitsyenä: "Myös kirkko on neitsyt, joka varjelee Yljlleensä lupaamansa uskon koskemattomana ja puhtaan."¹²⁵ Kirkko on Kristuksen morsian, kuten käy ilmi Paavalin kirjeistä (Ef. 5:21; 2. Kor. 11:2) ja Johanneksen nimityksestä "Karitsan morsian" (Ilm. 21:9). Jos kirkko morsiamena "varjelee Kristukselle lupaamansa uskon", tällä uskollisuudella – vaikka siitä apostoli Paavalin opetuksessa tulikin kuva avio-

¹²⁴ *Lumen gentium*, 64.

¹²⁵ *Lumen gentium*, 64.

liitosta (Ef. 5:23) – on arvoa myös kokonaisvaltaisen Jumalalle omistautumisen esimerkkinä naimattomuudessa ”taivasten valtakunnan tähden” tai Jumalalle vihityssä neitsyydessä (Matt. 19:11; 2. Kor. 11:2). Juuri tällainen neitsyys Nasaretin Neitsyen esimerkin mukaan on erityisen hengellisen hedelmällisyyden lähde: lähde äitiydelle Pyhässä Hengessä.

Mutta kirkko varjelee myös Kristukselta saatua uskoa. Marian esimerkin mukaisesti, joka kätki sydämeensä ja tutkisteli (Luuk. 2:19) kaikkea, mikä koski hänen jumalallista Poikaansa, kirkko sitoutuu varjelemaan Jumalan sanaa, tutkimaan sen rikkauksia harkiten ja viisaasti antaakseen siitä kaikkina aikoina uskollisen todistuksen kaikille ihmisille.¹²⁶

44. Koska Marian suhde kirkkoon on esikuvallinen, kirkko on lähellä Mariaa ja pyrkii tulemaan hänen kaltaisekseen. Kirkko ”säilyttää Herransa äidin esimerkkiä seuraten ja Pyhän Hengen voimalla neitseellisesti loukkaamattoman uskon, lujan toivon ja vilpittömän rakkauden”.¹²⁷ Maria on läsnä kirkon salaisuudessa esikuvana. Mutta kirkon salaisuus koostuu myös ihmisten synnyttämisestä uuteen ja kuolemattomaan elämään: tämä on kirkon äitiyttä Pyhässä Hengessä. Tässä Maria ei ole ainoastaan kirkon malli ja kuva, vaan paljon enemmän. Maria myötävaikuttaa äidillisellä rakkaudella äitikirkon poikien ja tyttöjen syntymiseen ja kasvattamiseen. Kirkon äitiys ei toteudu ainoastaan Jumalanäidin mallin ja esikuvan mukaisesti, vaan myös hänen ”yhteistyöllään”. Kirkko ammentaa runsaasti tästä yhteistyöstä eli Marialle ominaisesta äidillisestä välitystehtävästä: jo maan päällä hän

---

126 Vrt. *Dei Verbum*, 8; pyhä Bonaventura, *Comment. in Evang. Lucae*, Ad Claras Aquas, VII, 53, n. 40; 68, n. 109.

127 *Lumen gentium*, 64.

toimi yhteistyössä kirkon poikien ja tyttörien uudelleensyntymisessä ja kasvattamisessa sen Pojan äitinä, jonka Jumala "asetti esikoiseksi monien veljien joukkoon".¹²⁸

Maria myötävaikutti – kuten Vatikaanin II kirkolliskokous opettaa – äidin rakkaudella.¹²⁹ Näin huomataan niiden sanojen todellinen arvo, jotka Jeesus sanoi äidilleen ristiltä: "Nainen, katso poikasi" ja opetuslapselle: "Katso, äitisi" (Joh. 19:26). Nämä sanat määrittävät Marian paikan Kristuksen opetuslasten elämässä ja ilmaisevat – kuten jo sanoin – hänen uutta äitiyyttään Lunastajan äitinä: hengellistä äitiyttä, joka syntyy maailman Lunastajan pääsiäissalaisuuden sisimmästä. Se on äitiyttä armon järjestyksessä. Maria rukoilee Pyhän Hengen lahjaa, joka herättää uusia Jumalan lapsia, jotka on lunastettu Kristuksen uhrin kautta; Hengen, jonka Mariakin yhdessä kirkon kanssa vastaanotti helluntaipäivänä.

Kristikansa huomaa ja kokee Marian äitiyden erityisesti pyhällä aterialla, lunastuksen salaisuuden liturgisessa vietossa: siinä tulee läsnäolevaksi Kristus, hänen tosi ruumiinsa, joka syntyi Neitsyt Mariasta.

Oikeutetusti kristikansan hurskaus onkin aina tuntenut syvällisen siteen autuaalle Neitsyelle osoitetun hartauden ja eukaristian palvonnan välillä. Tämän voi nähdä sekä läntisestä että itäisestä liturgiasta, sääntökuntaperheiden traditioista, nykyisten liikkeiden (myös nuorten) spiritualiteetista ja mariaanisten pyhäkköjen pastoraalisesta käytännöstä. Maria ohjaa uskovia eukaristiaan.

---

128 *Lumen gentium*, 63.

129 Vrt. *Lumen gentium*, 63.

45. Äitiydessä olennaista on suhde personaan. Äitiys perustaa aina ainutlaatuisen ja ainutkertaisen suhteen kahden ihmisen välille: äidin ja lapsen, lapsen ja äidin välille. Vaikka nainen olisi monen lapsen äiti, hänen henkilökohtainen suhteensa jokaiseen heistä luonnehtii äitiyttä olennaisesti. Jokainen lapsi syntyy ainutlaatuisella ja ainutkertaisella tavalla, ja tämä pätee sekä äidin että lapsen kannalta. Jokaista lasta ympäröi samalla tavoin tuo äidin rakkaus, johon perustuu lapsen kehitys ja kypsyminen ihmisenä.

Voi sanoa, että äitiys ”armon järjestyksessä” säilyttää analogian sen kanssa, mikä ”luonnon järjestyksessä” luonnehtii äidin ja lapsen välistä yhteyttä. Tässä valossa on helpompi ymmärtää, miksi Kristuksen testamentissa Golgatalla hänen äitinsä uusi äitiys ilmaistaan yksikkömuodossa, yhteen ihmiseen viitaten: ”Katso, poikasi.”

Voi myös sanoa, että nämä sanat samalla osoittavat perusteen mariaaniselle ulottuvuudelle Kristuksen opetuslasten elämässä: ei vain Johanneksen, joka tuolla hetkellä seisoi ristin juurella yhdessä Opettajansa äidin kanssa, vaan jokaisen Kristuksen opetuslapsen, jokaisen kristityn elämässä. Lunastaja uskoo äitinsä opetuslapselle ja samalla antaa hänet opetuslapselle äidiksi. Marian äitiys, josta tulee ihmisten perintöä, on lahja: lahja, jonka Kristus itse antaa henkilökohtaisesti jokaiselle ihmiselle. Lunastaja uskoo Marian Johannekselle, koska hän uskoo Johanneksen Marialle. Ristin juurella alkaa se erityinen ihmiskunnan uskominen Kristuksen äidille, jota kirkon historiassa on harjoitettu ja ilmaistu monin eri tavoin. Sama apostoli ja evankelista, kerrottuaan sanat, jotka Jeesus sanoi ristiltä äidille ja hänelle itselleen, lisää: ”Siitä hetkestä lähtien opetuslapsi piti huolta Jeesuksen äidistä” (Joh. 19:27).

Tämä lausuma varmasti merkitsee, että opetuslapsi sai pojan roolin ja että hän omaksui huolenpidon rakkaan opettajansa äidistä. Ja koska Maria annettiin hänelle äidiksi henkilökohtaisesti, tuo lausuma viittaa – vaikkakin epäsuorasti – kaikkien siihen, mitä lapsen ja äidin suhde ilmaisee. Ja kaikki tämä voi sisältyä sanaan ”uskoutuminen”. Uskoutuminen on vastaus persoonan rakkauteen, erityisesti äidin rakkauteen.

Mariaaninen ulottuvuus Kristuksen opetuslapsen elämässä ilmenee erityisellä tavalla juuri tällaisena lapsenomaisena uskoutumisena Jumalanäidille, uskoutumisena, joka alkoi Lunastajan testamentista Golgatalla. Uskoen itsensä Marialle lapsen lailla kristitty, kuten apostoli Johanneskin teki, ottaa Kristuksen äidin ”luokseen”¹³⁰: tuo hänet koko omaan sisäiseen elämäänsä, inhimilliseen ja kristilliseen minuuteensa. ”Opetuslapsi otti hänet kotiinsa.” Siten kristitty pyrkii tulemaan sen ”äidinrakkauden” piiriin, jolla Lunastajan äiti ”huolehtii Poikansa veljistä”,¹³¹ ”joiden syntymiseen ja kasvattamiseen hän myötävaikuttaa”¹³² sen lahjan mukaan, joka kullekin kuuluu Kristuksen Hengen voimasta. Näin myös toteutuu se äitiys Hengen mukaan, joka tuli Marian tehtäväksi ristin juurella ja yläsalissa.

46. Tämä lapsenomainen suhde, tämä lapsen uskoutuminen äidille ei vain ala Kristuksessa, vaan voi sanoa, että lopulta

---

130 Kuten tunnettua, kreikkalaisessa tekstissä ilmaus ”eis tē ídia” merkitsee enemmän kuin vain sitä, että opetuslapsi ottaa Marian luokseen materiaalisessa merkityksessä tarjoamalla vieraanvaraisuutta kodissaan. Se merkitsee pikemminkin elämän yhteyttä, jonka kuolevan Kristuksen sanat asettavat heidän kahden välille: vrt. pyhä Augustinus, *In Ioan. Evang. tract.* 119, 3: CCL36, 659: ”Hän otti Marian luokseen, ei omistustensa joukkoon, koska hän ei omistanut mitään omaa, vaan tehtäviensä joukkoon, joista hän antaumuksella piti huolta.”

131 *Lumen gentium*, 62.

132 *Lumen gentium*, 63.

se suuntautuu häntä kohti. Voi sanoa, että Maria jatkuvasti toistaa kaikille ne samat sanat, jotka sanoi Galilean Kaanas-
sa: ”Mitä hän teille sanookin, tehkää se.” Hän, Kristus, on ai-
noa välittäjä Jumalan ja ihmisten välillä; hän on ”tie, totuus ja
elämä” (Joh. 14:6); hänet Isä antoi maailmalle, jotta ihminen
”ei joutuisi kadotukseen, vaan saisi iankaikkisen elämän”
(Joh. 3:16). Nasaretin Neitsyestä tuli ensimmäinen ”todista-
ja” tästä Isän pelastavasta rakkaudesta, ja hän tahtoo myös
pysyä Isän nöyränä palvelijattarena aina ja kaikkialla. Suhteessa jokaiseen kristittyyn, jokaiseen ihmiseen Maria on hän,
”joka uskoi” ensimmäisenä, ja juuri tällä morsiamen ja äidin
uskollaan hän tahtoo toimia niiden hyväksi, jotka uskoutuvat
hänen lapsikseen. Hyvin tiedetään, että mitä enemmän nämä
lapset pysyvät kestävinä ja edistyvät tässä asenteessa, sitä lä-
hemmäs ”Kristuksen tutkimattomia rikkauksia” Maria tuo
heidät. Samoin he tunnistavat yhä paremmin ihmisen arvok-
kuuden koko täyteydessään ja ihmisen kutsumuksen lopul-
lisen merkityksen, koska ”Kristus... paljastaa ihmisen täysin
ihmiselle itselleen”.¹³³

Tämä kristillisen elämän mariaaninen ulottuvuus korostuu erityisesti suhteessa naiseen ja naisten asemaan. Naiseus on erityisessä suhteessa Lunastajan äitiin. Tätä voidaan käsitellä syvemmin muualla. Tässä tahdon vain korostaa, että Nasaretin Marian hahmo valaisee naiseutta sinänsä sen vuoksi, että Poikansa inkarnaation korkeimmassa tapahtumassa Jumala turvautui naisen vapaaseen ja aktiiviseen palvelutehtävään. Siksi voi sanoa, että naiset löytävät Mariaan katsomalla hänestä salaisuuden elääkseen naiseuttaan arvokkaasti ja saavuttaakseen todellista edistystään. Marian valossa kirkko näkee naisten kasvoissa heijastuksen kauneudesta, joka ku-

133 *Gaudium et spes*, 22.

vastaa korkeimpia tunteita, joihin ihmissydän kykenee: rakkauden kokonaisvaltainen uhrautuminen; voima, joka kykenee kestämään suurimmatkin tuskat; rajaton uskollisuus ja väsymätön ahkeruus; kyky liittää terävänäköinen intuitio tuen ja rohkaisun sanoihin.

47. Vatikaanin II kirkolliskokouksen aikana Paavali VI julisti juhlallisesti, että Maria on kirkon äiti, ”koko kristikansan, niin uskovien kuin paimentenkin äiti”.¹³⁴ Myöhemmin vuonna 1968 uskontunnustuksessa, joka tunnetaan nimellä ”Jumalan kansan Credo”, hän toisti tuon toteamuksen vielä voimakkaammin näillä sanoilla: ”Uskomme, että pyhä Jumalanäiti, uusi Eeva, kirkon äiti jatkaa taivaassa äidillistä tehtäväänsä Kristuksen jäseniä kohtaan ja myötävaikuttaa jumalallisen elämän synty miseen ja kasvuun lunastettujen sieluissa.”¹³⁵

Kirkolliskokouksen opetus korosti, että totuus autuaasta Neitsystä, Kristuksen äidistä, on tehokas apu tutkittaessa syvemmin totuutta kirkosta. Paavali VI totesi konstituutiosta *Lumen gentium*, jonka kirkolliskokous oli juuri hyväksynyt: ”Autuaasta Neitsyt Mariaa koskevan todellisen katolisen opin tunteminen pysyy aina avaimena Kristuksen ja kirkon salaisuuden ymmärtämiseksi oikein.”¹³⁶ Maria on läsnä kirkossa Kristuksen äitinä ja samalla hän on se äiti, jonka Kristus lunastuksen salaisuudessa antoi ihmiskunnalle apostoli Johanneksen persoonassa. Siksi Maria syleilee uudessa hengellisessä äitiydessään kaikkia ja jokaista kirkossa, ja hän syleilee myös kaikkia ja jokaista kirkon kautta. Tässä mielessä Maria, kirkon äiti, on myös kirkon esikuva. Kirkon on – kuten Paavali VI toivoi ja

134 Vrt. Paavali VI, puhe 21. marraskuuta 1964: AAS 56 (1964), 1015.

135 Paavali VI, juhlallinen uskontunnustus (30. kesäkuuta 1968), 15: AAS 60 (1968), 438s.

136 Paavali VI, puhe 21. marraskuuta 1964: AAS 56 (1964), 1015.

kehotti – ”opittava Jumalan Neitsytäidiltä autenttisin muoto täydellisestä Kristuksen seuraamisesta”.¹³⁷

Tämän erityisen siteen ansiosta, joka yhdistää Kristuksen äidin ja kirkon, kirkastuu paremmin sen ”naisen” salaisuus, joka Ensimmäisen Mooseksen kirjan ensimmäisistä luvuista aina Ilmestyskirjaan saakka saattaa Jumalan ihmiskuntaa koskevan pelastussuunnitelman ilmoittamista. Maria on läsnä kirkossa Lunastajan äitinä, ja äitinä hän osallistuu siihen ”ankaraan kamppailuun pimeyden valtoja vastaan”,¹³⁸ jota käydään kautta koko ihmiskunnan historian. Ja koska kirkko samaistaa hänet ”naiseen, jolla on pukunaan aurinko” (Ilm. 12:1),¹³⁹ voi sanoa, että ”kirkko on autuaassa Neitsyessä jo saavuttanut täydellisyytensä; siitä syystä se esiintyy ilman tahraa tai rypynyä”. Siksi kristityt nostavat maallisella pyhiinvaelluksellaan uskoen katseensa Mariaan ja ”ponnistelevat kasvaakseen pyhydessä”.¹⁴⁰ Maria, ylevä Siionin tytär, auttaa kaikkia lapsiaan – missä ja minkälaisessa tilanteessa he elävätkin – löytämään Kristuksessa tien Isän kotiin.

Siksi kirkko koko elämässään säilyttää Jumalanäitiin siteen, joka käsittää pelastussalaisuuden menneisyyden, nykyhetken ja tulevaisuuden, ja kirkko kunnioittaa häntä ihmiskunnan hengellisenä äitiä ja armon puolestapuhujana.

---

137 Paavali VI, puhe 21. marraskuuta 1964: AAS 56 (1964), 1016.

138 Vrt. *Gaudium et spes*, 37.

139 Vrt. pyhä Bernhard, *In Dominica infra oct. Assumptionis Sermo*: S. Bernardi Opera, V, 1968, 262-274.

140 *Lumen gentium*, 65.

3. Mariaanisen vuoden merkitys

48. Koska ihmiskunnalla on erityinen side tähän Äitiin, päätin julistaa kirkossa Marian vuoden ennen Kristuksen jälkeisen toisen vuosituhannen päättymistä. Vastaavanlainen aloite on toteutettu aiemminkin. Pius XII julisti vuoden 1954 Marian vuodeksi korostaakseen Kristuksen äidin poikkeuksellista pyhyyttä, joka on ilmaistu hänen perisynnittömän sikiämisensä (joka määriteltiin dogmiksi tasan sata vuotta aiemmin) ja taivaaseenottamisensa salaisuuksissa.¹⁴¹

Seuraten Vatikaanin II kirkolliskokouksen linjaa haluan korostaa Jumalanäidin erityistä läsnäoloa Kristuksen ja hänen kirkkonsa salaisuudessa. Tämä on kirkolliskokouksen mariologiasta esiin nouseva perustavanlaatuinen ulottuvuus, kirkolliskokouksen, jonka päättymisestä on nyt jo yli 20 vuotta. Vuoden 1985 ylimääräinen piispainsynodi kehotti kaikkia seuraamaan uskollisesti kirkolliskokouksen opetusta ja ohjeita. Voimme sanoa, että kirkolliskokoukseen ja synodiin sisältyi se, mitä Pyhä Henki itse tahtoo "sanoa kirkolle" historian nykyvaiheessa.

Tässä kontekstissa Marian vuoden tarkoitus on edistää sitä, että uudelleen ja huolellisemmin luetaan kirkolliskokouksen opetusta autuaasta Neitsyt Mariasta, Jumalanäidistä, Kristuksen ja kirkon salaisuudessa. Samalle aiheelle on omistettu tämän kiertokirjeen mietteet. Ei ole kyse ainoastaan uskonopista, vaan myös uskonelämästä ja siten aidosta "mariaanisesta

---

141 Vrt. kiertokirje *Fulgens corona* (8. syyskuuta 1953): AAS 45 (1953), 577-592. Kiertokirjeellä *Ad diem illum* (2. helmikuuta 1904) 50 vuotta autuaan Neitsyt Marian perisynnittömän sikiämisen dogmin julistamisesta myös Pius X julisti ylimääräisen riemuvuoden, jonka kesto oli muutamia kuukausia: PII X P. M. Acta, I, 147-166.

spiritualiteetista” tradition ja erityisesti sen spiritualiteetin valossa, johon kirkolliskokous meitä kehottaa.¹⁴² Mariaaninen spiritualiteetti ja hartaus löytää rikkaan lähteen koko maailman kansojen ja kansakuntien keskuudessa elävien kristittyjen ja kristillisten yhteisöjen historiallisesta kokemuksesta. Lukemattomien tuon spiritualiteetin todistajien ja opettajien joukosta nostan mielelläni esiin pyhän Louis Marie Grignion de Montfortin,¹⁴³ joka kehotti kristittyjä vihkiytymään Kristukselle Marian kätten kautta – se on kristityille tehokas keino elää uskollisesti todeksi kasteensa velvoitteet. Ilokseni totean, että meidänkin päivinäimme esiintyy runsaasti uusia tämän spiritualiteetin ja hartauden ilmenemismuotoja. On siis lujia viitekohtia, joihin katsoa ja joita seurata tämän mariaanisen vuoden kontekstissa.

49. Tämä Marian vuosi alkaa seuraavana helluntain juhlapyhänä 7. kesäkuuta. Ei ole kyse vain sen muistamisesta, että Maria ”edelsi” Herran Kristuksen tuloa ihmiskunnan historiaan. Vuosi pyrkii myös korostamaan, Marian valossa, että inkarnaation salaisuuden toteutumisesta alkaen ihmiskunnan historia siirtyi ”ajan täyttymyksen” vaiheeseen ja että kirkko on tämän täyteyden merkki. Jumalan kansana kirkko toteuttaa pyhiinvaellustaan kohti iankaikkisuutta uskon kautta, kaikkien kansojen ja kansakuntien keskellä, helluntapäivästä alkaen. Kristuksen äiti, joka oli läsnä ”kirkon ajan” alussa”, kun hän Pyhän Hengen tuloa odottaen omistautui rukoukseen apostolien ja Poikansa opetuslasten keskuudessa, jatkuvasti ”käy kirkon edellä” tällä vaelluksella kautta

---

142 Vrt. *Lumen gentium*, 66-67.

143 Vrt. pyhä Louis Marie Grignion de Monfort, *Traité de la vraie dévotion à la sainte Vierge*. Tämän pyhän rinnalla voi oikeutetusti mainita pyhän Alfonso Maria de’ Liguorin, jonka kuolemasta on tänä vuonna kulunut 200 vuotta. Hänen teoksistaan voi mainita esim. *Le glorie di Maria*.

ihmiskunnan historian. Herran palvelijattarena hän myös lakkaamatta myötävaikuttaa Kristuksen, Poikansa, toteuttamassa pelastustyössä.

Siten tämän mariaanisen vuoden kautta kirkkoa kutsutaan paitsi muistamaan kaikkea sitä, mikä menneisyudessa todistaa Jumalanäidin erityisestä äidillisestä yhteistyöstä Herran Kristuksen pelastustyössä, myös osaltaan valmistelemaan tämän yhteistyön tulevia polkuja. Toisen kristillisen vuosituhannen päätyminen avaa uuden näköalan.

50. Kuten jo mainitsin, myös erossa olevien veljien keskuudessa monet kunnioittavat ja juhlivat Herran äitiä, erityisesti idän kirkkoissa. Tämä on mariaanista valoa ekumeniaan. Haluan erityisesti muistuttaa, että mariaanisen vuoden aikana vietetään pyhän Vladimirin, Kiovan suuruhtinaan, kasteen 1000-vuotismuistoa (v. 988). Siitä alkoi kristinusko silloisen Rus'n alueilla ja myöhemmin muilla Itä-Euroopan alueilla. Tällä tietä, evankelioimistyön kautta, kristinusko levisi myös Euroopan ulkopuolelle aina Aasian maanosan pohjoisille alueille saakka. Haluamme erityisesti tänä vuonna yhtyä rukouksessa kaikkiin niihin, jotka viettävät tuon kasteen 1000-vuotismuistoa, ortodokseihin ja katolilaisiin, uudistaen ja vahvistaen yhdessä kirkolliskokouksen kanssa ilomme ja lohdutuksemme siitä, että "idän kristityt... hartaasti ja palavasti yhtyvät ainaisen Neitsyen ja Jumalansynnyttäjän kunnioittamiseen".¹⁴⁴ Vaikka yhä tunnemme sen eron tuskalliset vaikutukset, joka muutamia vuosikymmeniä myöhemmin (v. 1054) tapahtui, voimme sanoa, että Kristuksen äidin edessä tunnemme todella olevamme veljiä ja sisaria sen messiaanisen kansan piirissä, joka on kutsuttu olemaan yksi ainoa Jumalan

144 Vrt. *Lumen gentium*, 69.

perhe maan päällä. Kuten julistin jo uuden vuoden alkaessa: "Tahdomme vahvistaa tämän yleismaailmallisen perinnön, joka kuuluu kaikille tämän maan pojille ja tyttärille."¹⁴⁵

Julistaessani Marian vuoden täsmensin myös, että se päättyy seuraavana vuonna pyhimmän Neitsyen taivaaseenottamisen juhlapyhänä, korostaakseni "taivaalla näkyvää suurta tunnusmerkkiä", josta Ilmestyskirja puhuu. Tällä tavoin haluamme myös noudattaa kirkolliskokouksen kehotusta, joka katsoo Mariaa "vaeltavan Jumalan kansan varman toivon ja lohdutuksen merkinä". Kirkolliskokous ilmaisee tämän kehotuksen seuraavin sanoin: "Kääntykööt kaikki uskovat maailmassa hellittämättä anomuksineen Jumalan ja ihmisten äidin puoleen, jotta hän, joka oli mukana alkukirkon rukouksissa, nytkin taivaassa korotettuna yli kaikkien autuaitten ja enkeleitten rukoilisi kaikkien pyhien yhteydessä puolestamme Poikaansa, kunnes kaikki kansojen perheet, yhtä hyvin ne, jotka kantavat kristityn kunnianimeä kuin ne, jotka eivät vielä tunne Vapahtajaa, rauhassa ja yksimielisyydessä kootaan onnellisesti yhdeksi ainoaksi Jumalan kansaksi pyhän ja jakamattoman Kolminaisuuden kunniaksi."¹⁴⁶

---

145 Saarna 1. tammikuuta 1987.

146 Vrt. *Lumen gentium*, 69.

PÄÄTÖS

51. Päivittäisen hetkipalveluksen lopussa kohotetaan monien muiden ohella Marialle tämä kirkon pyyntö:

*”Lempeä Lunastajan äiti,
joka taivaan porttina pysyt ja tähtenä meren,
kanna langennutta kansaa, joka pyrkii nousemaan,
sinä, joka luonnon ihmeeksi synnytit oman pyhän Luojasi!”*

”Luonnon ihmeeksi!” Nämä antifonin sanat ilmaisevat sitä uskon ihmetystä, joka saattaa Marian jumalallisen äitiyden salaisuutta tietyssä mielessä koko luomakunnan sydämessä ja suoranaisesti koko Jumalan kansan sydämessä, kirkon sydämessä. Kuinka ihmeteltävän pitkälle Jumala, kaikkien asioiden Luoja ja Herra, menikään ilmoittaessaan itsensä ihmisille!¹⁴⁷ Kuinka selvästi hän ylittikään kaiken sen äärettömän ”etäisyyden”, joka erottaa Luojan luodusta! Jos hän

---

¹⁴⁷ *Dei Verbum*, 2: ”Tässä ilmoituksessa näkymätön Jumala... rakkautensa ylenpalttisuudesta puhuttelee ihmisiä kuin ystäviään... kutsuakseen ja liittääkseen heidät yhteyteen itsensä kanssa.”

itsessään pysyykin sanomattomana ja tutkimattomana, vielä sanomattomampi ja tutkimattomampi hän on Sanan lihaksitulemisen todellisuudessa, Sanan, joka tuli ihmiseksi Nasarettin Neitsyen kautta.

Jos Jumala ikuisuudesta halusi kutsua ihmisen tulemaan osalliseksi jumalallisesta luonnosta (2. Piet. 1:4), voi sanoa, että hän määräsi ennalta ihmisen ”jumalallistamisen” ihmiskunnan historiallisen tilanteen mukaisesti: synnin jälkeenkin hän oli valmis palauttamaan kalliilla hinnalla rakkautensa ikuisen suunnitelman samaa olemusta olevan Poikansa ihmiseksitulemisen kautta. Koko luomakunta ja suoranaisemmin ihminen ei voi olla ihmettelemättä tätä lahjaa, josta on tullut osalliseksi Pyhässä Hengessä: ”Jumala on rakastanut maailmaa niin paljon, että antoi ainoan Poikansa” (Joh. 3:16).

Tämän salaisuuden keskuksessa, tämän uskon elävässä ihmetyksessä, on Maria. Lempeä Lunastajan äiti koki sen ensimmäisenä: ”Sinä, joka luonnon ihmeeksi synnytät oman pyhän Luoja!”

52. Näissä liturgisen antifonin sanoissa on ilmaistu myös totuus siitä ”suuresta käänteestä”, jota inkarnaation salaisuus merkitsi ihmiselle. Tuo käänne kuuluu ihmisen koko historiaan alkaen alusta, joka meille ilmoitettiin Ensimmäisen Mooseksen kirjan ensimmäisissä luvuissa, aina viimeiseen hetkeen, maailman loppuun, jonka ”päivää tai hetkeä” (Matt. 25:13) Jeesus ei ole meille ilmoittanut. Se on jatkuva muutos lankeamisesta uudelleen ylös nousemiseen, synnin ihmisestä armon ja vanhurskauden ihmiseen. Erityisesti adventtiajan liturgia liittyy tähän käänteeseen ja ilmaisee sen jatkuvan

”ajankohtaisuuden” huudahduksessa: ”kanna langennutta kansaa, joka pyrki nousemaan”!

Nämä sanat viittaavat jokaiseen ihmiseen, yhteisöihin, kansakuntiin ja kansoihin, sukupolviin ja ihmisen historian vaiheisiin, myös omaan aikaamme ja näihin päättyvän vuosituhannen vuosiin: ”kanna langennutta kansaasi!”

Tämä huudahdus on suunnattu Marialle, ”lempeälle Lunastajan äidille”; se on suunnattu Kristukselle, joka Marian kautta tuli ihmiskunnan historiaan. Vuodesta vuoteen tuo antifoni korotetaan Marialle muistutuksena hetkestä, jona toteutui tuo olennainen historiallinen käänne, joka jatkuu väistämättä: käänne ”lankeamisen” ja ”nousemisen” välillä.

Ihmiskunta on tehnyt suurenmoisia löytöjä ja saavuttanut valtavia tuloksia tieteen ja teknologian alalla. Se on edennyt kehityksen ja sivilisaation tiellä, ja voisi sanoa, että viime aikoina se on onnistunut kiihdyttämään historian kulkua. Mutta perustavanlaatuisen, ”alkuperäinen” käänne saattaa aina ihmisen vaellusta; historian tapahtumien kautta se saattaa kaikkien ihmisten ja jokaisen ihmisen matkaa. Se on käänne ”lankeamisen” ja ”nousemisen”, kuoleman ja elämän välillä. Se on myös jatkuva haaste ihmisten omilletunnoille, haaste ihmisten koko historialliselle tietoisuudelle: haaste seurata ”lankeamattomuuden” tietä aina vanhoihin ja aina uusiin taivoihin, ja langettuaan nousta ylös.

Kulkiessaan koko ihmiskunnan kanssa kohti vuosituhannen vaihdetta kirkko omalta osaltaan, yhdessä koko uskovien yhteisön kanssa ja yhteydessä kaikkiin hyvän tahdon ihmi-

siin, ottaa vastaan suuren haasteen, joka sisältyy noihin mariaanisen antifonin sanoihin: "langennut kansa, joka pyrkii nousemaan". Kirkko suuntaa sekä Lunastajalle että hänen äidilleen pyynnön: "kanna meitä". Kuten tuo rukous todistaa, kirkko näkee autuaan Jumalanäidin Kristuksen pelastavassa salaisuudessa ja omassa salaisuudessaan. Kirkko näkee hänet syvästi juurtuneena ihmiskunnan historiaan, ihmisen ikuiseseen kutsumukseen Jumalan häntä varten säätämän kaitselmuksellisen suunnitelman mukaisesti. Kirkko näkee Marian olevan äidillisesti läsnä jakaen monet ja monimutkaiset ongelmat ihmisten, perheiden ja kansakuntien elämässä. Kirkko näkee Marian auttavan kristikansaa jatkuvassa taistelussa hyvän ja pahan välillä, jotta se ei lankeaisi ja jotta se langettuaan nousisi uudelleen ylös.

Toivon sydämestäni, että tämän kiertokirjeen mietteet auttavat uudistamaan tämän näkemyksen kaikkien uskovien sydämissä.

Rooman piispana lähetän kaikille niille, joille nämä mietteet on tarkoitettu, rauhan suudelman, tervehdyksen ja siunauksen Herrassamme Jeesuksessa Kristuksessa. Aamen.

Roomassa, pyhän Pietarin luona, Herran syntymän ilmoittamisen juhlapyhänä 25. maaliskuuta 1987, paaviuteni kahdeksantena vuonna.

Joannes Paulus II